VITT EMANUELE

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
8
30 L
10

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

8.30.L 10

ACTA CONSTANTIENSIS CONCILIJ

AD EXPOSITIONEM DECRETORUM EIUS SESSIONUM QUARTÆ ET QUINTÆ FACIENTIA

NUNC PRIMUM EX CODICIBUS M.SS.

IN LUCEM ERUTA

AC DISSERTATIONE ILLVSTRATA

PER

D. EMANVELEM A SCHELSTRATE

S. T. D.

BIBLIOTHECÆ VATICANÆ PRÆFECTUM.

Opuſculum, in quo agitur de argumento, quod ducentis quinquaginta annis eruditorum animos commovit, oſtenditurque ex manuſcriptis indubitatæ fidei Codicibus, tantum abeſſe, quod Decretum primum Seſſionum quartæ & quintæ ac ſecundum Seſſionis quintæ de ſuperioritate Concilij intellecta ab œcumenica Conſtantienſi Synodo edita, & Sede Apoſtolica comprobata ſint, ut primum potius Decretum Seſſionis quartæ à Baſileenſibus corruptum ſit, primum & ſecundum Seſſionis quintæ contraproteſtantibus Cardinalibus & Regis Galliæ oratoribus edita ſint, omnia demum à Concilio nondum univerſali pronuntiata fuerint, quæ proinde ab ipſius Conſtantienſis Synodi Patribus poſt trium obedientiarum unionem non recepta, & ab ipſo Martino quinto infirmata ſunt.

ANTVERPIÆ,

Apud JOANNEM BAPTISTAM VERDUSSEN, viâ vulgò Cammerſtraet, ſub ſigno duarum Ciconiarum, 1683.

Digitized by Google

Digitized by Google

JESU CHRISTO

UNIGENITO ÆTERNI PATRIS FILIO
ANTE OMNES CREATURAS PRIMOGENITO.

INGENITI GENITORIS VERBO

QUOD IN PRINCIPIO APUD DEUM EXTITIT,
IN TEMPORE CARNEM PRO HOMINE ASSUMPSIT.

DEO HOMINI

SUBLIMI, IMPASSIBILI, GLORIOSO IN PROPRIIS,
HUMILI, PASSIBILI, ABIECTO IN NOSTRIS.

DOMINO VIRTUTUM

PETRÆ, LAPIDI ANGULARI UTRAQUE UNUM FACIENTI,
CONSORTIUM SUÆ POTENTIÆ ELECTÆ A SE PETRÆ PROMITTENTI.

SACERDOTI IN ÆTERNUM

DE SE IPSO INCRUENTUM SACRIFICIUM IN COENA INSTITUENTI,
CRUENTUM IN ARA CRUCIS PATRI SUO OFFERENTI.

VERO PONTIFICI

QUÆ LIGANDI SOLVENDIQUE POTESTATE ERANT PROPRIA,
FUTURO POST SE PONTIFICI PARTICIPATIONE FACIENTI COMMUNIA.

BONO PASTORI

QUI ANTEQUAM COELOS AD DEXTRAM PATRIS ASCENDIT,
AD TRINAM AMORIS VOCEM PETRUM OVILI SUO PRÆPOSUIT.

Digitized by Google

LUCI VERÆ

FONTI VITÆ, SOLI IUSTITIÆ, VERITATI ÆTERNÆ

A MORTALIBUS FALLI, ET MORTALES FALLERE NESCIÆ,

AUCTOR

PROFUNDA ANIMI SUBMISSIONE

HÆC SYNODI CONSTANTIENSIS ACTA

E TENEBRIS IN LUCEM NUNC PRIMUM ERUTA,

ET AD ILLUSTRANDUM DIVINUM PETRI PRIVILEGIUM

IN SUCCESSORIBUS AD FINEM SÆCULORUM DURATURUM

FACIENTIA

DICAT, CONSECRATQUE.

SERIES

Digitized by Google

SERIES

ACTORUM

CONSTANTIENSIS CONCILII.

Acta ad Seſsionem 4. & 5. facientia ex 2. Codicibus M. SS. Regeſtum Conſtantienſis Synodi continentibus, ubi & ad marginem geſta quædam Conſtantienſis Concilij ad eaſdem Seſsiones ſpectantia. Pag. 2.

Geſta Patrum Conſtantienſis Concilij inter Seſsionem 38. & 39. ex quatuor Codicibus M. SS. ubi proteſtatio Cardinalium & trium Nationum, quæ inter alia exponitur Decretum primum Seſsionis quintæ. p. 6.

Reſponſio facta Nationi Germanicæ, quod Papa electus ligari non poteſt, *quâ infirmatur Decretum ſecundum Seſsionis quintæ, ex iiſdem quatuor Codicibus M. SS.* p. 13.

Articuli reformationis judicio Summi Pontificis reſervati ex M. SS. & editis Codicibus. p. 15.

Capita reformationis à Philippo Labbeo edita, ſed nunc integriora ex 2. Codicibus M. SS. uno Bibliothecæ Vaticanæ, altero Palatinæ. p. 16.

Acta Seſsionis 45. ex editis & tribus Codicibus M.SS. de libello Ioannis Falkenbergh, occaſione cujus reſponſum Martini quinti de confirmatione actorum Conſtantienſis Concilij datum fuit. p. 29.

Digitized by Google

SYNOPSIS DISSERTATIONIS ET CAPITUM.

DISSERTATIO.

DE auctoritate & ſenſu Decretorum Seſſionis quartæ & quintæ Conſtantienſis Concilij, ubi & ſenſus cleri anno 1682. Pariſiis congregati, quod Decreta illa de auctoritate Conciliorum Conſtantiæ ab œcumenicâ Synodo edita, à Sede Apoſtolicâ comprobata, ipſoque Romanorum Pontificum, ac totius Eccleſiæ uſu confirmata, ita demum ab Eccleſiâ Gallicanâ perpetuâ religione cuſtodita ſint, ut improbet ſententiam illorum, qui illa dubiæ auctoritatis eſſe aſſerunt, vel ad ſolum ſchiſmatis tempus referunt, vel ut minus confirmata robore carere contendunt. Pag. 32.

CAPUT I.

An improbanda ſit ſententia eorum, qui Decreta

creta Seſſionum 4. & 5. dubiæ auctoritatis eſſe affirmant. pag. 34.

Articulus I. Vbi oſtenditur, Decretum Seſſionis 4. prout ad nos pervenit, genuinum non eſſe, ſed à Baſileenſibus corruptum p. 35.

Articulus II. Vbi oſtenditur, Decreta Seſſionis quintæ ſine debitâ & communi deliberatione ab unâ obedientiâ Ioannis 23. eâque non integrâ edita fuiſſe, quinimo proteſtantibus contra illa Cardinalibus & Galliæ Regis oratoribus. p. 40.

Articulus III. Vbi oſtenditur, Concilium Conſtantienſe Seſſionibus 4. & 5 non ſufficienter Eccleſiam univerſalem repræſentaſſe, neque Reges Arragoniæ, Caſtellæ, Navarræ, & Scotiæ, alioſque principes obedientiæ Benedicti illud ante unionem cum Hiſpanis pro univerſali habuiſſe. Quin imò Hiſpanos conſentientibus duabus Nationibus Italicâ, & ipsâ Gallicana publicè dixiſſe, ſe non teneri Decreto Seſſionis 14. quia illi non adfuerant, ex quibus omnibus probatur, Decreta Seſſionis 4. & 5. dubiæ ad minimum auctoritatis cenſenda eſſe. p. 48.

CAPVT II.

Quid Patres Conſtantienſes poſt trium obedientiarum

dientiarum unionem de ſenſu & auctoritate Decretorum Seſſionis quartæ & quintæ tenuerint? ubi oſtenditur, Patres poſt Seſſionem 38. primum Decretum Seſſionis quintæ ita interpretatos fuiſſe, ut nihil faciat ad ſuperioritatem Concilij. Decretum verò ſecundum, de puniendo etiam Pontifice contumace, numquam de vero & indubitato Pontifice intelligere auſos fuiſſe. p. 55.

CAPUT III.

An improbanda ſit eorum ſententia, qui Decreta Seſſionis quartæ & quintæ tamquam minus confirmata robore carere exiſtimant, ubi oſtenditur, nec Patres Conſtantienſes poſt trium obedientiarum unionem, nec Martinum V. illa umquam confirmaſſe, quin potius Martinum ſuperioritatem Pontificiam & facto in approbandis Decretis Concilij, & verbo in damnandis à ſupremo Sedis Apoſtolicæ judicio appellationibus, ſuſtinuiſſe. p. 67.

ACTA

Digitized by Google

ACTA
CONSTANTIENSIS CONCILII
EX PLURIBUS CODICIBUS M.SS.

CVm ſola Acta, quæ ad expoſitionem decretorum ſeſſionum quartæ & quintæ potiſſimùm faciunt, hic edituri ſimus, ſufficit ad actorum illorum intelligentiam prænotare, quod Concilium Conſtantienſe tempore Schiſmatis à Ioanne 23. uno ex tribus de Papatu contendentibus convocatum ſit, quodque duabus primis ſeſſionibus à ſolâ ſuâ obedientiâ celebratis ipſemet præfuerit, ſed ante ſeſſionem tertiam, ne procuratorium ad nomine ſuo Papatui cedendum dare cogeretur, à civitate Conſtantienſi aufugerit: cum autem ob fugam Ioannis 23. magna in Concilio perturbatio orta eſſet, miſſi à Sacro collegio tres Cardinales retulerunt Concilio, Ioannem ſub certis conditionibus procuratorium offerre, & hiſce prænotatis, ſequentia facile intelligentur.

ACTA

POST SESSIONEM TERTIAM

Ex duobus Antiquis Codicibus manuſcriptis, regeſtum Conſtantienſis Concilij continentibus.

* Ludicra. OMnia tanquam * ludicria, & fictè pro parte Domini noſtri Papæ oblata per D.Regem Romanorum, & alios ibidem adſtantes reputata fuerant; fuitque ibidem unanimiter vociferatum, his non obſtantibus fiat ſeſſio, fiat ſeſſio: propter quæ tam ipſa die, quàm die Veneris ſequenti altercationes maximæ fuerunt inter Dominos Cardinales, & Nationes.

Die Veneris XXIX Menſis Martij cum prædictæ tres Nationes videlicet Germanica, Gallicana, & Anglicana deliberaſſent ſeſſionem celebrare in craſtinûm, & capitula, quæ volebant in ea ſtatuere, Domini Cardinales in Palatio Epiſcopali Conſtantienſi convenientes, habitâ inter ſe deliberatione, obtulerunt Domino Regi ibidem cum eis convenienti pro parte Domini noſtri Papæ ultrà ſupradicta infraſcriptas oblationes, quod Dominus noſter Papa paratus erat ipſum Regem unà cum Dominis Cardinalibus Procuratores ad renunciadum Papatui conſtituere, ita quòd ſi duo ex Dominis Cardinalibus ſimul cum ipſo Domino Rege concordarent Papatui cedere, poſſunt ipſo nolente cedere. Item
* adde non. paratus erat ipſe Dominus noſter Papa, curiam ſuam * ſine deliberatione Concilij hinc transferre. Item obtulerunt dicti Domini Cardinales, quod ipſi parati erant ſeſſioni in craſtinum celebrandæ intereſſe, dummodò non fierent, neque ſtatuerentur alia capitula, niſi capitula infraſcripta. Quibus ſic oblatis, Dominus Rex,

recep-

Digitized by Google

receptis capitulis infraſcriptis, dixit, ſe iturum ad Nationes in clauſtro Sancti Franciſci congregatas, & cum eis prædicta capitula conferre velle, & eis poſtea reſpondere.

Eadem die venit novum de Scafuſa Conſtantiam, qualiter Dominus noſter Papa timens, ne Dominus Rex Caſtrum Scafugæ obſideret, inde horâ nonâ ante meridiem nullo Cardinali ſociatus, cum paucis ex ſua familia ſub ductu Ducis Auſtriæ receſſerat, & verſus Friburgum perrexerat.

Eadem die horâ tardâ Dominus Rex à Nationibus ad Dominos Cardinales rediens, retulit, quod Nationes ſuper* infraſcriptis capitulis tantùm in ſeſſione ſtatuendis non potuerant concordare, ſed obtinuerat ab eis, quod ſeſſio uſque ad horam decimam prorogaretur, & in craſtinum uſque ad illam horam viderent, ſi poſſent ad invicem concordare.

a Die Sabbati, quæ fuit dies Sabbati Sancta penultima Menſis Martij, horâ ſeptimâ ante meridiem, convenientibus in Palatio Epiſcopali Conſtantienſi, Domino Rege Romanorum, Dominis Cardinalibus, & Nationibus, fuit plurimum ſuper infraſcriptis, & alijs capitulis altercatum. Univerſitas etiam Pariſienſis multum inſtitit apud Regem, ne contra Ducem Auſtriæ moveret guerram, dicentes, quod ſi guerra moveretur, dubitandum erat, quod Concilium * non diſſolveretur; ſed Rex ſe durum in hoc ſemper exhibuit; & tandem Domini Cardinales cum Nationibus ſuper ipſis capitulis non valentes concordare, fuit incepta Miſſa pro ſeſſione celebranda; tunc Dominus Rex iterum ad Dominos Cardinales ingreſſus eſt, & habito cum eis aliquali colloquio, Domini Sancti Marci, & Florentinus Cardinales cum ipſo Rege exeuntes primam Capellam Eccleſiæ Conſtantienſis ſunt ingreſſi, juſſeruntque ad ſe vocari deputatos Nationum jam in Choro paratos exiſtentes pro

a Geſta Conſtantienſis Concilij in 4. Cod. M. SS. habent hoc die: quia *Cardinalibus adhuc nō fuerat plene aperta materia agendorum in illa ſeſſione, nec etiam Ambaxiatoribus Regis Franciæ, præfati Cardinales & Ambaxiatores erant deliberati non intereſſe.* Et quod Cardinales ſe conjunxerant cum Ambaxiatoribus Regis Francorum, & illi cum Cardinalibus.

Dele * non.

pro ſeſſione celebranda, quibus venientibus, habita fuit non modica diſceptatio inter Dominum Regem, Dominos Cardinales, & deputatos Nationum ſuper capitulis prælibatis: & tandem divino flamine inſpirante, *b* in unam ſententiam convenerunt, quod tantum capitula infraſcripta in dicta ſeſſione ſtatuerentur: fuit ergo dicta ſeſſio de conſenſu, & voluntate Domini Regis, & omnium Dominorum Cardinalium in Conſtantia exiſtentium, quatuor Nationum, & Oratorum Regum, & Principum celebrata; & omnes Cardinales in Conſtantia exiſtentes, qui non erant infirmitate gravati, interfuerunt; cui ſeſſioni Reverendiſſimus in Chriſto Pater Dominus Ioannes miſeratione divina Epiſcopus Albanenſis Cardinalis de Urſinis præſedit, & Reverendiſſimus Pater Dominus Ioannes Patriarcha Antiochenus Miſſam celebravit. *c* Qua finita, Reverendiſſimus in Chriſto Pater Dominus Franciſcus miſeratione divina Sanctorum Coſmæ, & Damiani Archidiaconus Cardinalis, Sacro Conſtantienſi approbante Concilio, *c* legit capitula infraſcripta.

b Geſta Concilij in ijſd m Cod. M. SS. habent: *Rex tractavit cum Cardinalibus, & per eius medium adhibito quodam moderamine in expediendis in illa ſeſſione Cardinales conſenſerunt intereſſe, & fecerunt, quod etiam interfuerint Ambaxiatores Regis Francorum.*

In Nomine Sanctæ, & individuæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen.

Hæc Sancta Synodus Conſtantienſis, & Generale Concilium faciens, pro extirpatione præſentis ſchiſmatis, & unione, ac reformatione Eccleſiæ Dei in capite, & in membris fienda, ad laudem omnipotentis Dei in Spiritu Sancto legitimè congregata ad conſequendum faciliùs, ſecuriùs, uberiùs, ac liberiùs unionem, ac reformationem Eccleſiæ Dei ordinat, diffinit, ſtatuit, decernit, & declarat, ut ſequitur.

c Geſta Conſtantienſis Concilij habent: *& illa legit Cardinalis Florentinus ultimus Diaconus, ut eſt moris.*

Et primò, quòd ipſa in Spiritu Sancto legitimè congregata Generale Concilium faciens, Eccleſiam Catholicam militantem repræſentans, poteſtatem à Chriſto immediatè habet, cui quilibet cujuſcumque ſtatus, vel dignitatis, etiamſi papalis exiſtat, obedire tenetur in his,

his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti ſchiſmatis.

Item, quòd Dominus noſter Ioannes Papa XXIII. Romanam curiam, & officia publica, ſeu illorum officiarios de hac civitate Conſtantienſi ad alium locum non mutet. *Et cætera prout ſeſſione* 4. *in editis.*

POST SESSIONEM IV.

d Die Sabbati ſextâ Menſis Aprilis, cùm per prius inter Dominos Cardinales, & Nationes altercatum fuiſſet ſuper correctione, & emendatione capitulorum in præcedenti ſeſſione ſtatutorum, tandem ordinatum, & concluſum eſt, quòd ſupradicta capitula modo infraſcripto corrigentur. Convenientibus itaque dictâ die Glorioſiſſimo Principe Domino Sigiſmundo Romanorum, & Hungariæ Rege ſemper Auguſto, Reverendiſſimis Dominis Cardinalibus Conſtantiæ exiſtentibus, cæteriſque Principibus, Prælatis, Regum, Principum, ac Dominorum Oratoribus, & alijs in ſacro Conſtantienſi Concilio exiſtentibus, in Eccleſia Cathedrali Conſtantienſi, præmiſſa per Dominos Cardinales, & Oratores Regis Franciæ proteſtatione in Camera Paramentorum palatij Conſtantienſis ſecretè facta, quòd propter ſcandalum evitandum ad ſeſſionem ibant, non animo conſentiendi his, quæ audiverant in ipſa ſtatui debere, maximè quod Dominus noſter Papa, & alij in Concilio exiſtentes in plena ſecuritate fuerant, quorum plura ſtatuta non ſunt, ſed ad ſeſſionem aliam reſervata; tandem quinta ſeſſio celebrata eſt, Reverendiſſimuſque in Chriſto Pater Dominus Ioannes Epiſcopus Albanenſis Cardinalis de Urſinis in ipſa ſeſſione præſedit, e & Reverendiſſimus in Chriſto Pater Dominus Andreas Laſcharis electus Poznanienſis,

d Geſta Conſtantienſis Concilij habent, quod poſt ſeſſionẽ 4. fuerit *per Cardinalem Florentinum cum aliquibus deputatis aliqualiter diſputatum: finaliter Concilium voluit ex integro dictas diffinitiones ad longum iterum in alia ſeſſione pronuntiari.. in qua ſeſſione iterum major pars. Cardinalium faciebat difficultatem interreſſendi, omnes tamen præter infirmos poſtea venerunt ad ſeſſionem.*

e Addunt geſta Concilij. Concilij, ideo pronunciatas fuiſſe per electum Poznanienſem, *quia Cardinalis Florentinus illas noluit pronunciare.*

ſis, poſt finitum officium, pronunciavit capitula infraſcripta.

In Nomine Sanctæ, & individuæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen.

Hæc Sancta Synodus Conſtantienſis Generale Concilium faciens, &c. *ut in editis ſeſſione 5.*

EX GESTIS
CONSTANTIENSIS CONCILII
FIDELITER CONSCRIPTIS
ET IN IV. CODICIBUS M. SS. REPERTIS.

Poſt ſeſſionem 38. cùm Rex Romanorum nationes Angliæ & Germaniæ incitaverat ad reformationem in capite præmittendam materiæ electionis veri & indubitati Pontificis.

PROTESTATIO FACTA
A COLLEGIO CARDINALIVM
ET TRIBUS NATIONIBUS ITALICA,
HISPANICA, ET IPSA GALLICANA.

AUdite hæc omnes gentes, auribus percipite, qui habitatis orbem, & attendat univerſa fidelium Eccleſia, quæ jam 40. annis in deſerto ſchiſmatis & diviſionis inter ſe ſub diverſis ducibus velut Eccleſiæ capitibus manſit afflicta, quæ cum in hoc Sacro Generali Concilio Conſtantienſi terram promiſſionis intraſſe crederetur, & jam ſublatâ capitum pluralitate monſtruosâ, membriſque corporis jam in unum reductis, corpus ipſum

Digitized by Google

ipſum Eccleſiæ per unius capitis aſſumptionem, unici videlicet Paſtoris & Vicarij Jesu Christi perfectè reintegrari ſperat, & ſponſam ſponſi ſui talamum introire quietis & pacis, oblataque jam & aperta via plana per duos Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, per quam verus & indubitatus Sponſus Eccleſiæ Chriſti Vicarius haberi poterat, videlicet quod ad eligendum Summum Pontificem aliqui de ſingulis Nationibus cum Cardinalibus per Sacrum collegium deputarentur, quorum tamen numerus Cardinalium numerum non excederet, & alias prout in cedula oblata ſuper hoc continetur. Ecce jam ſponſa lugente differtur, ecce novæ diſcordiæ, & ab illa viâ planâ deviæ ſuſcitantur: licet enim illa viâ per duos Cardinales omnibus in hoc Sacro Concilio Nationibus & congregationibus, quæ per Nationes fuerunt, oblata extiterit, & tres Nationes Italiæ videlicet, Galliæ, & Hiſpaniæ, quæ faciunt multo majorem & ſaniorem partem Concilij, & ultra dicti Domini Cardinales illam acceptaverint, & juſtam, Sanctam, & ad perfectam unionem Eccleſiæ efficacem reputaverint, & reputent: iſta tamen natio venerabilis Germaniæ ſuper hoc ſæpius interpellata reſpondere noluit, imo reſpondere jam tribus menſibus diſtulit. Conſiderantes autem præfati Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, qui præfatam viam obtulerunt, & dictæ tres Italiæ, Galliæ, & Hiſpaniæ Nationes, & attendentes Eccleſiam apud omnes vacare, & jam diu vacaviſſe, quamque ſit periculoſa quamque damnoſa Sedis Apoſtolicæ ac univerſalis Eccleſiæ præſens vacatio, & quod propter communia & nota pericula atque damna ſpiritualia, tamen majora & periculoſiora his temporibus imminent, renovandi videlicet deterioris & pene inſanabilis ſchiſmatis, vulnus iteratum tardius ſanatur, eo maxime, quod clerus & populus nonnullorum regnorum & provinciarum nondum ſolidè & clarè huic Sacro Nota. Conci-

Digitized by Google

Concilio adhæſerint, ſed ut communiter fertur, exſpectant fiendæ electionis Summi Pontificis eventum, ut ſi electus fuerit canonicè, illi obediant, alias non. Nec non etiam, quod quorumdam, qui eidem Concilio adhæſerunt propter rumores diſcordiarum, & quaſi impreſſionum, quas in eodem Concilio fieri audiunt, fides jam de eodem Concilio dicitur vacillare. Ob quæ jam ſcriptum & relatum eſt à pluribus magnatibus, & aliis zelatoribus pacis & unionis Eccleſiæ, in Italia plurimum dubitari, ne in urbe Romana prætextu rumorum & dilationis prædictorum aliquis pro Summo Pontifice aſſumatur, cui forſan præmiſſis attentis tota Italia obediret. Attendendo etiam, quod durante vacatione hujuſmodi urbs Romana & totum eiuſdem Eccleſiæ patrimonium à tempore depoſitionis & renuntiationis olim Ioannis 23. per Tyrannos occupatur. Vos præfatam venerabilem Nationem Germaniæ, ſingulaque eius ſuppoſita pluries & inſtanter exhortati ſunt, & requiſiverunt, quatenus attentis prædictis periculis Eccleſiæ Sanctæ Dei velletis per vos vel deputatos veſtros cum dictis tribus Nationibus Italiæ, Galliæ, Hiſpaniæ, & Cardinalibus ſuper modo futuræ electionis maximè de electoribus tractare, agere, & convenire, ut ſuper hoc per Sacrum Concilium ordinato ad Summi Pontificis electionem procederetur tempore opportuno, quod facere & ſuper hoc reſpondere jam multis diebus diſtuliſtis, & non feciſtis, licet aſſeratis, ſine veſtro conſenſu & ordinatione Concilij ſuper modo, forma, loco, tempore, & materia ad dictam electionem non poſſe procedi, obſtantibus quibuſdam hujus Concilij Decretis, quibus nos Hiſpanica natio, etiamſi alias valida exiſterent, non ligamur.

Nota.

Et quia procedente tempore etiam præfata pericula atque damna ſemper augentur, & noſtris foribus nos deputati ex parte & nomine trium Nationum prædictarum Italiæ,

Italiæ, Galliæ, & Hiſpaniæ, atque Sacri dictorum Dominorum Cardinalium collegij, & noſtro, ac omnium his adhærere volentium de præſenti vel in futurum, vos Nationem prædictam Germaniæ, & veſtra ſingula ſuppoſita exhortamur, & requirimus, iterum ac tertio monemus, exhortantur, requirunt, & monent tres Nationes & Cardinales prædicti per viſcera miſericordiæ Jesu Christi, per aſperſionem ſui prætioſi ſanguinis, cujus prætio hanc ſuam redemit Eccleſiam, quæ jam eſt in tantis periculis conſtituta, velitis per vos vel deputatos aut deputandos à vobis cum aliis Nationibus & Cardinalium collegio vel cum deputatis aut deputandis ab illis de modo fiendæ electionis, & maximè de materia quantum ad electores celeriter & ſine moræ diſpendio tractare, concurrere, convenire, & concordare ad vitanda prædicta pericula, & in tanta concordia fiet electio, quod in ea concordet totus populus Chriſtianus.

Proteſtamur autem nomine quo ſupra, & obteſtamur, proteſtantur & obteſtantur tres Nationes & Cardinales prædicti Deum Patrem omnipotentem, Filium, & Spiritum Sanctum, omnes Sanctos ac virtutes cælorum invocantes ſuper vos cœlum & terram: quod ſi deinceps Eccleſiam ipſam ſanctam Dei pro carentia Summi Pontificis canonicè eligendi, ſeu prætextu dilationis & moræ electionis ipſius, ſeu fiendæ ordinationis, modi electionis eiuſdem, aut alias detrimenta, aut damna aliqua vel pericula in ſpiritualibus vel temporalibus incurrat, nihil eiſdem tribus Nationibus & collegio Cardinalium aut earum alteri vel ſuppoſitis ipſorum & ipſarum, ac his conſentientibus valeat imputari, ſed ſuper his ſint & habeantur inſontes; ſed vobis Nationi Germaniæ & veſtris ſuppoſitis poſſit & debeat merito imputari. Cum ſi ante dictam proviſionem Eccleſiæ de Paſtore aut ſaltem modi

electionis illius ſuppoſitis hujus Concilij Decretis, quibus omnia jura circa electionem Summi Pontificis edita dicuntur eſſe ſuſpenſa, ex quo ſequetur, Eccleſiam Dei eſſe ſine capite, & ſine lege, & ordinatione electionis Summi Pontificis, hoc Concilium caſu aliquo diſſolvetur, prout jam multæ cauſæ timentur imminere, Eccleſia in periculo remaneret, quia vix aut numquam Summus Pontifex indubitatus poſſet haberi, quia vix congregaretur indubitatum Concilium deficiente capite, ad quod pertinet convocare.

Proteſtantur etiam de proſecutione legitima ſuper damnis atque detrimentis prædictis & alijs adverſus illos, per quorum culpam contingerent, præſertim cum ſecundum plurium Doctorum juris divini & humani opiniones, talis moroſa dilatio procedendi in negotio electionis Papæ, præſertim ordinationis modi electionis eiuſdem, ſine cauſa rationabili non caret ſcrupulo fautorij ſchiſmatis. Nullam autem omnino cauſam, imo nec occaſionem habere videtur dicta natio & eius ſuppoſita differendi præmiſſa, nec ullam cauſam allegant, niſi quod ante electionem fiat reformatio, quæ cauſa nulla eſt, quoniam & fieri reformationem dictæ tres Nationes & Cardinales volunt & cupiunt, prout jam ad hoc ſuos cum cæteris Nationibus deputatos dederunt, qui ad hoc agunt, & illis agentibus poteſt etiam eodem tempore agi de modo electionis Summi Pontificis, prout eidem Nationi ſæpè expoſitum & petitum. *Nota.* Præterea ſi reformatio fienda eſt de deformatis, quæ major eſt aut eſſe poteſt in corpore deformitas, quam carere capite, & acephalum eſſe. Illa igitur prior tanquam magis neceſſaria debet eſſe reformatio, quæ corpus ipſum ad caput reformet & informet, & contrarium aſſerere vel facere non videtur eſſe ſecurum. Allegant præterea, quod agere de modo electionis ante reformationem eſſet contra Decreta Concilij

cilij & capitula Narbonæ concordata. Iſta ſalvâ dicentium reverentiâ non ſunt in re: nulla enim decreta contradicunt, imo volunt contrarium. In omnibus enim locis, ubi vel Concilium vel dicta capitula de agendis in iſto Concilio loquuntur, ſemper præponunt unionem, quæ unio nec eſt nec dici poteſt perfecta, niſi Eccleſia unum caput miniſteriale habeat, cui corpus Eccleſiæ uniatur. Duplex enim ſecundum Sacros Doctores eſt unio Eccleſiæ: una membrorum invicem, quæ jam creditur eſſe facta, altera membrorum ad caput, ut conſtituatur corpus integrum & perfectum, & iſta non eſt facta, igitur primo loco fienda. Præterea ſi ex ordine litteræ capitulorum Narbonenſium arguitur, proprium & principale capitulum illorum capitulorum ſuper iſta materia, & quid & qualiter eſſet agendum in iſto Concilio, ponit ordinem, quod agatur de ejectione Petri de Luna, de electione Summi Pontificis, & de reformatione Eccleſiæ in capite & in membris, & ita electio præponitur. Præterea eadem ratione prius ageretur de reformatione membrorum, quam capitis, quia in eodem ordine ponuntur, quod uſque ad annum imo ſine Summo Pontifice numquam eſſet factum, nec poſſe fieri videtur. Nec juvare poteſt dilationem, quod dicitur, Sereniſſimum Romanorum Regem & aliquos Cardinales & prælatos alios aut Doctores aliarum Nationum eidem Nationi adhærere, cum ad præfatum Sereniſſimum Romanorum Regem præmiſſa tractare aut differre non pertinet: cujus magis intereſt pro ſuo honore, electionem Summi Pontificis, quæ erit ſumma perfectio unionis, accelerari, quam tardari. Cardinales autem atque prælati & alij, ſi qui illi Nationi in præfata dilatione adhærere dicuntur, certè non illi Nationi, ſed dicto Domino Regi adhærent, in ſuis votis ſequuntur, & illi aſſentiunt, & tamen pauciſſimi ſunt. De Cardinalibus enim ſunt ſolum duo, qui licet in toto præſenti Nota.

Cardinalium collegio ſunt 24. illi duo ſoli à cæteris & tanto ac tam gravi collegio, in quo ſunt tanti Patres, ſe minus honeſtè ac magnâ eorum verecundiâ ſegregant, qui ſi Patres tanti collegij eſſe merentur, videant ne turpes dici poſſint, quæ ſuo non congruunt univerſo. Cæteri vero prælati & alij de tribus Nationibus, qui adhærere dicuntur, non illi Nationi adhærent, ſed ut præmittitur dicto Domino Regi, & in rebus Eccleſiaſticis & ſpiritualibus Regem ipſum & eius vota relictis Prælatis & Perſonis Eccleſiaſticis pro ſuæ voluntatis libito ſequuntur, & aſſentiunt illi. Attento autem modo agendi in iſto Concilio per Nationes, & quod unuſquiſque ſtat in ſua Natione in ea ſuper propoſitis dicturus ſententiam, ſingulariter & præſumptuosè incedentes, ſe inhoneſte à ſuis ſegregant Nationibus, nec debent alibi ullam vocem, vel auctoritatem habere, imo à dictis duabus Nationibus, de quibus nec membra nec partes ſunt, repelli. Nulla igitur cauſa ſubeſt differendi tractatum ſuper modo futuræ electionis, qui ſi per prædictam venerabilem Nationem ulterius plus debito differatur, proteſtamur nomine dictarum trium Nationum & collegij Cardinalium, & proteſtantur eædem Nationes & collegium de providendo Eccleſiæ Dei per remedia opportuna, maximè cum præter collegium Cardinalium, ad quod de jure ſcripto magis pertinet electionis prædictæ materia, dictæ Nationes tres & multo magis cum dicto Cardinalium collegio multo majorem partem & ſaniorem hujus Sacri Concilij faciunt, & majorem partem univerſalis Eccleſiæ repræſentant.

Poſtquam

Poſtquam ex prædicta proteſtatione variæ ex parte Regis Romanorum contra Cardinales & præcipuos Prælatos turbæ excitatæ fuerant, initâ inter utramque partem concordiâ factum eſt, quod in iiſdem Geſtis refertur.

EX IISDEM QUATUOR CODICIBUS M. SS.

PAtriarcha Antiochenus, Archiepiſcopus Mediolanenſis, Epiſcopus Adrienſis, & duo Cardinales Bononienſis & Senenſis, & alij de Gallia & Italia, qui adhæſerant Regi, dimiſerunt Regem, & Rex dimiſit eos, & ſunt reverſi ad ſuas Nationes, & obtulerunt Cardinalibus eſſe cum eis, qui fuerant hoſtes eorum. Antiochenus autem multum viſus eſt adhærere Cardinalibus, & in congregationibus deputatorum ingerebat ſe non deputatus, nec requiſitus: tentavit reſtitui Nationi ſuæ Gallicanæ, ſed nullus audebat proponere in Natione, ne contra eum clamaretur.

Rex autem, qui pro concordia Cardinalium credebatur velle accelerare materiam electionis, iterum retroceſſit, & recepit materiam reformationis, & ſemper fuit in Concilio magna controverſia. Quatuor enim Nationes Italiæ, Galliæ, Hiſpaniæ, & Angliæ, quæ ad mandatum Regis Angliæ dimiſit in illa materia Regem Romanorum, & collegium Cardinalium inſiſtebant accelerationi electionis. Rex & Natio Germaniæ, quod reformatio præcederet. Et tandem dicta Natio petivit aſſecurationem & cautionem per decretum irritans, quod poſt electionem Papæ fieret reformatio ante coronationem Papæ & adminiſtrationem aliquam: poſtea fuerunt factæ diverſæ formæ Decreti ad hoc. Tandem fuit dictum, quod Papa electus ligari *Nota.* non poterat. Et ſemper agebatur per deputatos Cardi-

nalium & Nationum omnium de concordando articulos reformationis. Sed pauci & vix poterant concordari: una Natio volebat uno modo, alia alio, & diu fuit laboratum,& parum actum.

His pendentibus venerunt nova, quod Epiſcopus Vinctonienſis in Anglia Patruus Regis Angliæ erat in Ulmâ ad duas dietas de Conſtantia, & quod ibat in Jeruſalem, & fuit per Anglicos ſignificatum Cardinalibus, & perſuaſum,quod multum afficiebatur unioni Eccleſiæ, & quod ſcriberent ſibi, quod veniret Conſtantiam, quod faceret cum Rege Romanorum, quidquid vellet, quod fecerunt. Rex etiam ſcripſit & ivit ad illum Epiſcopus Lichefeldenſis, & adduxit eum Conſtantiam in habitu peregrini cum cruce, & ſic intravit, & ſtetit in Conſtantia pluribus diebus, & iverunt ſibi obviam Rex & tres Cardinales. Tractatum eſt per Cardinales & deputatos omnium Nationum. Paucos tamen cum Rege per medium illius vinctonienſis, & finaliter deventum ad hoc, quod daretur per Decretum Concilij in forma infraſcripta cautio de fienda reformatione poſt electionem Papæ, & expedirentur capitula reformationis concordata per omnes Nationes, & darentur deputati ad ordinandum modum electionis, forma autem cautionis & Decreti prædictorum talis eſt.

Sacroſancta &c. ſtatuit & decrevit, quod futurus Summus Pontifex per Dei Gratiam & pro primo aſſumendus cum hoc Sacro Concilio vel deputandis per ſingulas Nationes debeat reformare Eccleſiam in capite & curia Romana ſecundum æquitatem & bonum regimen Eccleſiæ, antequam hoc Concilium diſſolvatur ſuper materiis Articulorum, videlicet, &c.

ARTI-

ARTICVLI REFORMATIONIS JUDICIO SUMMI PONTIFICIS RESERVATI.

EX M.SS. ET EDITIS CODICIBUS.

PRimo de numero, qualitate, & Natione Dominorum Cardinalium.
Item de reformationibus Sedis Apoſtolicæ.
Item de Annatis, communibus ſerviciis, & minutis.
Item de collationibus beneficiorum & gratiis exſpectativis.
Item de confirmationibus electionum.
Item de cauſis in Romana curia tractandis vel non.
Item de appellationibus ad Romanam curiam.
Item de officiis cancellariæ & Pœnitentiariæ.
Item de exemptionibus, incorporationibus tempore ſchiſmatis factis.
Item de commendis.
Item de fructibus medij temporis, &c.
Item de non alienandis bonis Romanæ Eccleſiæ.
Item propter quæ, & quomodo Papa poſſit corrigi vel deponi.
Item de extirpatione Symoniæ.
Item de Diſpenſationibus.
Item de proviſione Papæ & Cardinalium.
Item de indulgentiis.
Item de decimis.

Hoc adjecto, quod facta per Nationes deputatione prædicta, liceat alijs de Licentia Papæ liberè ad propria remeare.

CAPITA

CAPITA REFORMATIONIS A PHILIPPO LABBEO

Edita in appendice ad Concilium Conſtantienſe, tamquam ad ſeſſionem 40. ſpectantia, nunc integriora reperta in duobus Codicibus M. SS uno Bibliotheca Vaticana, altero Palatina, & ad ſeſſionem potius 43. reducenda.

DE NUMERO ET QUALITATE *Dominorum Cardinalium, & modo promotionis eorum.*

STatuimus, ut deinceps numerus Cardinalium S.R.E. adeò ſit moderatus, quod nec ſit gravis Eccleſiæ, nec ſuperfluâ numeroſitate vileſcat, qui de omnibus partibus Chriſtianitatis proportionabiliter, quantum fieri poterit, aſſumantur, ut notitia cauſarum & negotiorum in Eccleſiâ emergentium facilius haberi poſſit, & æqualitas regionum in honoribus Eccleſiaſticis obſervetur, ſic tamen quod numerum XXIII. non excedant, niſi pro honore Nationum, quæ Cardinales non habent, unus, vel duo pro ſemel de conſilio & conſenſu Cardinalium aſſumendi viderint. Sint autem viri in ſcientia, moribus, & rerum experientia, & excellentes Doctores in Theologia, aut in jure canonico vel civili præter admodum paucos, qui de ſtirpe regia, aut ducali, aut magni principes oriundi exiſtant, in quibus competens litteratura ſufficiat: non fratres, aut nepotes ex fratre vel ſorore alicujus Cardinalis viventis, nec de uno ordine mendicantium ultra unum, non corpore vitiati, aut alicujus criminis, vel infamiæ nota reſperſi,

Digitized by Google

reſperſi, nec fiat eorum electio per auricularia vota ſolummodo, ſed etiam cum conſilio Cardinalium collegialiter, ſicut in pronunciatione Epiſcoporum fieri conſuevit, qui modus etiam obſervetur, quando aliquis ex Cardinalibus in Epiſcopum aſſumetur.

De proviſionibus Eccleſiarum, Monaſteriorum, prioratuum, dignitatum, & aliorum beneficiorum.

Sanctiſſimus Dominus noſter Papa Martinus V. ſuper proviſionibus Eccleſiarum, Monaſteriorum, & beneficiorum quorumcumque vult, & intendit, & mandat obſervari, qvod exceptis Eccleſiis, Monaſteriis, & cæteris beneficiis reſervatis in jure, & deſignatis in extravaganti ad regimen modificatum, quantum ad numerum officiorum reducendum ad numerum conſuetum. Jtem quoad capellanos., quod beneficia eorum non reſervata, niſi ſint magiſtri, vel Doctores, vel Licentiati in Theologia, jure canonico, vel civili, quorum diſpoſitio ad Papam ſpecialiter pertineat in Eccleſiis & Monaſteriis fiant electiones canonicæ. De Monaſteriis autem non exemptis, quorum ſervitus ſuam taxationem decimæ vigeſimæ, Italiam & Hiſpanos 150. in Italia vero, & Hiſpaniis 60. li. Tu. per va. an. non excedunt, fiant confirmationes aut proviſiones per ordinarios ſecundum canonicas ſanctiones. De Monaſteriis non excedentibus ſummas prædictas, nec non Cathedralibus Eccleſiis electiones ad Sedem Apoſtolicam deferantur, quatenus ad tempus ſtatutum in conſtitutione Nicolai III. quæ incipit; cupientes prætereca expectat, quo tranſacto, ſi non fuerint præſentatæ, vel ſi præſentatæ minus canonicè fuerint, Papa provideat. Si vero canonicè fuerint, Papa eas confirmet, niſi ex cauſâ rationabili & evidenti, & de fratrum conſilio, de digniori & utiliori perſona duxerit providendum,

C proviſi

* *Metropolitano.*

proviſi & confirmati per Papam nihilominus * Metropolitanum & aliis præſtent debita juramenta & alia conſueta. De Monaſteriis monialium Papa non diſponat, niſi ſint exempta; ad Epiſcopales autem dignitates ut ſuprà, nullus eligatur, niſi Doctor, aut Licentiatus cum rigore examinis in Theologiâ, aut jure canonico vel civili: de cæteris vero dignitatibus, officiis, & beneficiis ſæcularibus, & regularibus ultra reſervationes prædictas duæ partes ſint in diſpoſitione Papæ, & tertia pars remaneat in diſpoſitione ordinariorum, ita quod duo prima cedant Papæ, & tertium ordinario, ita quod per quamcumque aliam reſervationem, aut prærogativas non minuatur. Item beneficia vacantia per reſignationem ſimplicem, vel ex cauſa permutationis neutri parti computentur. Item nec vult, nec intendit gratias expectativas dare, niſi ad unicum beneficium, niſi in Italia, & in Hiſpania, & in aliis partibus, ubi beneficia ſint exilia, neque ad dignitates majores poſt Pontificales in Cathedralibus, neque ad principales in collegiatis, neque ad prioratus conventuales. Dignitates vero majores poſt Pontificales in Cathedralibus, & principales in collegiatis nullis, niſi doctoribus, aut Bacalaureis formatis in Theologiâ, vel doctoribus, aut Licentiatis in jure canonico, vel civili conferri valeant, nec ad illas quis aſſumatur, niſi forte propter tenuitatem ipſorum infra menſem à die vacationis nullus inveniatur talis, qui illam voluerit acceptare. Cæteris autem literatis in prærogativis literarum providebitur. Item quod in pari data gratiarum expectativarum ad earum collationem graduatus non graduato præferatur; in gradibus diœceſanus præferatur non diœceſano.

Decretum.

Multorum temporum experientia docuit, quod dilationes

lationes eligendi aut alias providendi Eccleſiis, Monaſteriis, vel aliis dignatibus, quibus de jure, vel conſuetudine eſt per electionem providendum, quæ à noſtris prædeceſſoribus etiam in generalibus Conciliis ſtatuuntur, tam prætextu vacationis abſentium, quam alias, nimirum diuturnas damnationes, vexationes & onera gravia expenſarum inducant, quibus providere volentes, ſacro approbante Concilio ſtatuimus, ut deinceps vacantibus Eccleſiis, ij, ad quos pertinebat eligere, à die notæ vacationis ab Eccleſiâ, Monaſterio, ſive loco per XX. dies continuè abſentes expectant, quibus elapſis, ij, qui præſentes fuerint, abſque aliâ vocatione abſentium liberè ad electionem procedant, ſi infra quadraginta dies à die notæ vacationis prædictæ non elegerint, locum habeant ſtatuta ſuper hoc in generali Concilio, quæ & alia circa hoc edita volumus in ſuo robore permanere.

De annatis Rubrica.

Pro ſuſtentatione Summi Pontificis, & fratrum ſuorum S. R. E. Cardinalium, de Eccleſiis & Monaſteriis virorum dumtaxat vacantibus, & vacaturis, ſolventur pro fructibus primi anni à die vacationis ſummæ pecuniarum in libris Cameræ Apoſtolicæ taxatæ, quæ communia ſervitia nuncupantur; ſi quæ verò malè taxatæ ſunt, juſtè taxentur, & provideatur ſpecialiter in gravatis regionibus, ſecundum qualitatem rerum, temporum, & Regionum, ne nimium pergraventur, ad quod dabuntur commiſſarij, qui diligenter inquirant, & taxent: taxæ autem prædictæ pro media parte infra annum, etſi infra annum bis vacaverit, ſemel tantum ſolvetur, nec debitum hujuſmodi in ſucceſſorem in Eccleſia, vel Monaſterio tranſeat; de cæteris autem dignitatibus, perſonatibus, officiis, & beneficiis ſæcularibus,

laribus, & regularibus quibuſcumque, quæ auctoritate Sedis Apoſtolicæ conferuntur, vel providebitur de eiſdem, præterquam vigore gratiarum exſpectativarum, aut cauſa permutationis ſolvetur valor fructuum primi anni pro media parte infra ſex menſes à die adeptæ poſſeſſionis, & infrà alios ſex menſes, pro alia media parte, & debitum hujuſmodi in ſucceſſorem beneficio non tranſeat.

De cauſis tractandis in Romana curiâ vel extrà.

Cauſæ, quæ ad forum Eccleſiaſticum de jure vel conſuetudine non pertinent, per curiam Romanam non arripientur, de illis cognoſcendo in curia, vel extra committendo, niſi de conſenſu partium, qui non ad forum Eccleſiaſticum, ut præmittitur, pertinent, & de jure ſunt per appellationem aut aliter ad Romanam curiam devolutæ, aut de ſua natura tranctandæ, in eâ tractentur. Cæteræ committantur in partibus, niſi forſan pro cauſæ ac perſonarum qualitate illas tractare in curia expediret pro juſtitia conſequenda, vel de partium conſenſu in curia tractarentur. Matrimoniales tamen cauſæ in prima inſtantia, præter appellationem non committantur in curiâ, niſi in caſibus proximè dictis. Item ad refrenandum appellationes fruſtratorias, quæ ante diffinitivas ſententias interponuntur, ordinamus, quod injuſtæ ſeu frivolæ appellationes, ab interlocutoria vel gravamine, ultra condemnationem expenſarum, damnorum & intereſſe, in decem florenis, ſi appellatio interponatur in curia, & in viginti, ſi de partibus ad curiam parti appellatæ condemnetur. Et quod ſuper eadem interlocutoria, vel gravamine ſecundo appellare non liceat, niſi haberent vim diffinitivæ.

Di

De Exemptionibus.

Attendentes, quod à tempore obitus felicis recordationis Gregorij Papæ XI. prædeceſſoris noſtri, nonnulli Romani Pontifices, aut pro Romanis Pontificibus ſe gerentes, & in ſuis diverſis obedientiis reputati, pro ſua voluntate, aut pro importunitate petentium nonnullas Eccleſias, Monaſteria, capitula, conventus, prioratus, beneficia, loca, & perſonas à jurisdictionibus ordinariorum tempore dicti Gregorij nullatenus exemptas, vel exempta, de novo apud dictorũ ordinariorum juriſdictionem exercuerunt in grave ipſorum ordinariorum præjudicium. Nos volentes hujuſmodi præjudicio obviare, omnes exemptiones Eccleſiarum, Monaſteriorum, capitulorum, conventuum, præpoſiturarum, beneficiorum, locorum, & perſonarum quarumcumque, etiamſi ex prædictis aliquod Monaſterium fuerit exemptum, & poſtea ſubjectum Monaſterio diverſi habitus vel coloris à tempore obitus dicti Gregorij XI. per quoſcumque pro Romanis Pontificibus ſe gerentibus de novo factas, quæ tamen ante exemptionem hujuſmodi nulla exemptione gaudebant, ſed ſimpliciter ſubjiciebantur ordinariæ juriſdictioni, nullumque ante illud tempus initium habuerant, etiam exceptis exemptionibus, quæ uni toti ordini, & quæ Eccleſiis, Monaſteriis, capitulis, conventibus, beneficiis, fundatoribus, ſive univerſitatibus ſtudiorum generalium, aut per modum confirmationis augmenti, aut additionis factæ fuerunt, aut conceſſæ, aut ſuper quibus præſentibus, & auditis quorum intererat, auctoritate competenti ordinatum fuerit, ſeu in quibus ordinarij conſenſerint, ſacro approbante Concilio, revocamus Eccleſias, Monaſteria & alia prædicta in priſtinam ordinariorum juriſdictionem reducentes. Cæteris autem exemptionibus ante obitum dicti Gregorij XI. per eos, qui pro Summis Pontificibus

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

in eorum obedientiis reputati fuerunt, factas ſeu conceſſas, quæ effectum non ſortitæ fuerunt. Item omnes etiam, quæ effectum ſortitæ fuerunt de perpetuis vicariis factas, & conceſſiones omnes juris patronatus, ſeu præſentandi factàs Laicis Eccleſiarum ſeu beneficiorum, quæ non fundaverunt, ſeu dotaverunt. Circa alias vero uniones, quæ effectum jam ſortitæ fuerunt, cum certa regula dari non poſſit, & querelas eorum, quorum intererat, ſi non ex rationabilibus cauſis, vel veris factæ fuerint, licet Apoſtolicæ Sedis auctoritas ſupervenerit, revocabimus juſtitiâ mediante, vel aliter ſecundum juris exigentiam providebimus. Vel ſi Nationibus placet, fiat revocatio de præſenti.

De Commendis.

Item Dominus noſter Papa ordinavit, quod in poſtetum Monaſteria, aut magni prioratus conventuales habere conſueti his temporibus ultra decem religioſos in conventu, & officia clauſtralia, dignitates majores poſt Pontificalem in Cathedralibus, ſive Eccleſiæ Parochiales nulli Prælato etiam Cardinali dentur in commendam; datæ autem & dati quamquam commendatariis loco illorum de æquivalenti providebitur, poſt pacificam poſſeſſionem adeptam illas dimittant, una etiam Eccleſia Metropolitana uni Cardinali vel Patriarchæ concedi poterit proviſionem aliam ſufficientem non habenti.

De fructibus medij temporis.

Item Sanctiſſimus Dominus noſter Papa fructus & proventus Eccleſiarum, Monaſteriorum, & beneficiorum vacationis tempore obvenientes juris & conſuetudinis, vel privilegij diſpoſitioni relinquit, illoſque ſibi, vel Apoſtolicæ Cameræ prohibet applicari.

De

De non alienandis & alienatis rebus Eccleſiaſticis.

Volentes Eccleſiarum indemnitatibus providere, omnes alienationes rerum immobilium & jurium, nec non conceſſionem Vicariatuum terrarum, civitatum, & dominiorum Romanæ Eccleſiæ ultra quinquennium ſine Concilij conſenſu & ſubſcriptione majoris partis Cardinaliũ illius obedięntiæ: nec non omnes alienationes rerum ſimilium aliarum Eccleſiaſticarum, Monaſteriorum, & aliorum beneficiorum ſine conſenſu libero rectorum, & miniſtrorũ eorumdem per quoſcumque pro Romanis Pontificibus ſe gerentes, à tempore felicis recordationis Gregorij XI. prædeceſſoris noſtri, factas & conceſſas ſacro approbante Concilio, penitus revocamus. Alienationes verò per Prælatos, rectores, & miniſtros de rebus ſimilibus Eccleſiarum, vel Monaſteriorum, aut aliorum ſuorum beneficiorum præter aut contra juris formam factas, nullas fuiſſe & eſſe declaramus, & etiam revocamus, res ipſas aut terras, civitates atque dominia ad jus & proprietatem Eccleſiarum, Monaſteriorum & beneficiorum ipſorum reducentes. Volumus etiam & intendimus, quod regimina terrarum, provinciarum, civitatum, & dominiorum Eccleſiæ Romanæ, quas pro tempore poſſidebit, nulli, niſi Cardinali, vel Prælato Eccleſiaſtico, & ultra quam in iis, quæ requirunt miniſteria laicorum, ſed nec Vicariatus terrarum Eccleſiæ Romanæ ultrà triennium, & de Cardinalium conſilio concedantur, vel etiam committantur. De cæteris autem alienationibus, ſi qui gravari ſe ſenſerint, quærelam exponant apud Apoſtolicam Sedem, per quam, ut fieri poterit, providebitur de remedio competenti.

De quibus cauſis Papa, &c.

Non videtur, prout nec viſum fuit in pluribus Nationibus, circa hoc aliquod novum ſtatui vel decerni. *Nota.*

De

Digitized by Google

De Simoniacis.

Multæ per Simoniacam pravitatem olim ab Ioanne factæ ſunt conſtitutiones, quibus morbus ille non potuit exſtirpari. Nos volentes, ut poſſumus, attentius providere, ſacro approbante Concilio, declaramus, quod ordinati Simoniace ab executione ſuorum ordinum ſint eo ipſo ſuſpenſi. Electiones autem, poſtulationes, confirmationes, & quæ proviſiones Eccleſiarum, Monaſteriorum, dignitatum, perſonatuum, officiorum, & beneficiorum Eccleſiaſticorum quorumcumque, ſeu ad illa, nulla ſint ipſo jure, nullumque per illas jus cuiquam * requiratur, nec faciat fructus ſuos, ſed ad illorum reſtitutionem tanquam iniquè ablatorum, percipientes teneantur. Statuentes inſuper, quod dantes & recipientes ipſo facto ſententiam excommunicationis incurrant, etſi Pontificali, aut Cardinalatus præfulgeant dignitate, diſtrictius inhibentes, juxta etiam antiqua ſtatuta canonum, quod pro ordinibus, etiam clericali tonſura, ordinans nihil recipiat, cum ad id ſint fructus deputati Eccleſiaſtici, quodque notarij pro litteris ſuper ordinum prædictorum collatione pro prima clericali tonſura unum, pro quatuor minoribus ordinibus unum, pro quolibet ſacro ordine ſimiliter unum groſſum de Camera, quorum decem faciunt Florenum de Camera, recipiant; quod ſi contra fecerint, canonicis ſubjaceant inſtitutis.

* *acquiratur.*

De Diſpenſationibus.

Quoniam beneficia propter officia conceduntur, reputantes abſurdum, ut qui beneficia obtinent, recuſent, aut negligant officium exercere. Nos igitur ſacro approbante Concilio, omnes diſpenſationes à quibuſcumque pro Romanis Pontificibus ſe gerentibus conceſſas

quibuſ-

quibuſcumque clericis conſecratis, ſeu proviſis ad Eccleſias, Monaſteria, Prioratus conventuales, Diaconatus, Archidiaconatus, & alia quæcumque beneficia, quibus certus ordo deditus eſt vel annexus, aut de illis ne munus conſecrationis Epiſcopi, ſeu benedictionis habens, aut cæteros debitos, aut annexos ordines ſuſcipiant, præter illos, qui ſecundum formam Cap. cum ex eo factæ ſunt, revocamus, ſtatuentes, ut qui de præſenti illas vel illa obtinent, infra ſex menſes à die publicationis hujuſmodi conſtitutionis noſtræ, & quæ impoſterum obtinebunt infra annum à die poſſeſſionis adeptæ, ſe faciant conſecrari aut benedici, ſive ad alium debitum ordinem promoveri, alioquin ſint ipſis Eccleſiis, Monaſteriis, dignitatibus, perſonatibus, officiis, & beneficiis prædictis ipſo jure privati, & aliis liberè conferantur, aut provideatur de illis. Cæteris conſtitutionibus circa hoc editis in ſuo robore duraturis.

Decretum.

Et quia multi Epiſcopi, & eorum ſuperiores, atque Abbates, in quibus major debet eſſe ſolicitudo curæ, & Pontificalis officij, plerumque extra Eccleſias, Diœceſes, & Monaſteria commorantur, propter quod negligitur officium Paſtorale, eodem approbante Concilio ſtatuimus, quod Epiſcopi & ſuperiores hujuſmodi in ſuis Eccleſiis & Diœceſibus, Abbates autem in ſuis Monaſteriis perſonaliter reſideant, à quibus ſi ſex menſes continuè abſfuerint, à perceptione fructuum & proventuum per biennium ſint privati, qui fructus & proventus in utroque caſu Cathedralibus Eccleſiarum, & conventibus Monaſteriorum applicentur. Si vero per biennium abfuerint, ipſis Eccleſiis & Monaſteriis decernimus eſſe privandos, nullumque eis in aliquo caſuum prædictorum cujuſvis generalis ſtudij privilegium ſuffragetur, nec illis gaudeant quovis modo.

Digitized by Google

Ordinat Dominus noſter, quod ad Eccleſias Cathedrales, Monaſteria, Prioratus conventuales, aut Parochiales Eccleſias ſuper defectu ætatis ultra triennium nullatenus diſpenſetur, niſi fortè in Eccleſiis Cathedralibus ex ardua & evidenti cauſa de conſilio Cardinalium, ſeu majoris partis illorum videretur aliter diſpenſandum.

Item Dominus noſter, in gravibus & arduis caſibus ſine conſilio Cardinalium non intendit diſpenſare circa beneficia incompatibilia obtinentes, in quibus multi reperiuntur exceſſus conſtitutionis fel. rec. Ioannis XXII. prædeceſſoris noſtri, quæ incipit; ſalva moderatione in eo, quod in ea dicitur de uno curato beneficio cum non curato compatibili tamen licitè retinendis, ad duo etiam curata, dummodo non ſint duæ Parochiales Eccleſiæ, extendimus, ſacro approbante Concilio innovamus, atque contenta in illa ſecundum illius formam, & tenorem de novo ſtatuimus, & ordinamus, contenta in illa volentes diligentius obſervari.

De proviſione Papæ & Cardinalium.

Romano Pontifici & S.R.E. Cardinalibus pro illorum ſuſtentatione rebus Romanæ Eccleſiæ ſtantibus, ut ſunt, non videtur aliter poſſe provideri, quam hucuſque factum eſt, ſcilicet per beneficia, & communia ſervitia, quæ vacantiæ nuncupantur. Verum circa beneficiorum qualitatem taliter duximus providendum, quod nulli Cardinali Monaſterium, Prioratus conventualis, ultra numerum X. Religioſorum ſecundum moderna tempora habere conſuetus, nulla major dignitas poſt Pontificalem in Cathedralibus, aut Parochialibus, etiam nullum officium clauſtrale, nullum Xenodochium, Hoſpitale, Eleëmoſynaria, ſeu leproſaria in titulum vel adminiſtrationem conferantur: & ſi quæ talia nunc obti-

obtinent, quare primum Papa loco illorum de alio æquivalenti providebit, illa dimittere teneantur, ſicut ſuperius de commendis eſt dictum. Proviſo, quod nullus Cardinalis de proventibus Eccleſiaſticis non habeat ultra valorem ſex millium florenorum.

Statuimus, quod ſinguli Cardinales, Monaſteria, aut Prioratus conventuales, habentes ultra numerum XII. Religioſorum ſecundum conſuetudinem temporum modernorum, habeant in illis vicarium generalem in ſpiritualibus & temporalibus Religioſum. Poterunt tamen iiſdem Cardinales ad regimen temporalium ſub dicta vicaria alias perſonas ſubſtituere, & nitentur quantum poterunt per Eccleſiaſticas perſonas hoc agere, conſtitutus tamen ad regimen hujuſmodi dictus vicarius ſine conſenſu Cardinalis non valeat removeri. In minoribus autem beneficiis conſtituant vicarium in ſpiritualibus, cætera per alias perſonas, & quantum poterunt, ut præmittitur, per Eccleſiaſticas hoc faciant. Nulli autem Laico Monaſteria, aut beneficia hujuſmodi locent, aut ad firman', aut arrendamentum dent. Teneantur etiam illi tenere unum religioſum ſecundum moderna tempora conſuetum, & maximè qui erant antequam Cardinales, quando illa beneficia, aut Monaſteria obtinerent, niſi poſtmodum fructus, & redditus eorum ſine culpa Cardinalium erunt adeo diminuti, quod ad ſuſtentationem Prioris & tot Religioſorum non ſufficerent. Superiores autem dictorum Monaſteriorum & Prioratuum, quibus jus viſitandi competit, illa poterunt viſitare, & defectus charitativè corrigere, & quæ in illis reparanda viderint, aut relapſa maximè per culpam Cardinalium, vel eorum miniſtrorum tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus, illa gubernatoribus illorum injungatur reparari ſecundum facultatem Monaſteriorum, & beneficiorum hujuſmodi, deducto, quantum Abbas, & Prior, ſi eſſent, ſecundum commu-

Digitized by Google

nem modum pro ſtatu ſuo expenderent. Quod ſi in perficiendis iis, quæ in præmiſſis injuncta fuerint, gubernatores prædicti fuerint negligentes, Superiores ipſi tantum Sedi Apoſtolicæ, & Cardinalium dignitati deferant, quod ſemel Summo Pontifici, & Cardinalibus ipſis ſtudeant intimare, qui ſuper iis providere curabunt, ſi non fecerint infra terminum competentem, Superiores ipſi ſua auctoritate provideant. Secundum jura facere poſſunt, ſi per Abbates, & religioſos dicta Monaſteria, vel Prioratus obtinerentur, quocumque privilegio non obſtante.

De indulgentiis ſiat Decretum.

Cavebit Dominus noſter Papa in futurum nimiam indulgentiarum effuſionem, ne vileſcant, & in præteritum conceſſas ab obitu Gregorij XI. citra perpetuas. Item quæ dicuntur de pœna & culpa, ſive de plena remiſſione conceſſas locis. Item omnes conceſſas ad inſtar alterius indulgentiæ revocat, & annullat.

De decimis, & aliis oneribus Eccleſiaſticis.

Præcipimus & mandamus jura, quæ prohibent inferioribus à Papa decimas, & alia onera Eccleſiis, & perſonis Eccleſiaſticis imponere, diſtrictius obſervari, per nos autem nullatenus imponentur, quod & noſtris ſucceſſoribus judicamus non imponi generaliter, ſuper totum clerum non ex magnâ, & arduâ causâ & utilitate univerſalem Eccleſiam concernente, & de conſilio, & conſenſu ac ſubſcriptione fratrum, & prælatorum, quorum conſilium faciliter haberi poterit; nec ſpecialiter in aliquo Regno, vel Provinciâ, inconſultis prælatis illius Regni, vel Provinciæ.

ACTA

Digitized by Google

ACTA SESSIONIS XLV.

EX DUOBUS COD. BIBLIOTHECÆ VATICANÆ ET UNO RICCIANO.

EDITA QUOQUE A PHILIPPO LABBEO IN APPENDICE CONSTANTIENSIS CONCILIJ.

REverendi in Chriſto Patres, nobiles, venerabileſque & circumſpecti Viri Domini & Magiſtri Nicolaus Archiepiſcopus Gneznenſis, Iacobus Epiſcopus placent. Petrus Boleſtæ Prothonotarius Apoſtolicæ Sedis, præpoſitus Eccleſiæ D. Mariæ Lauricenſis Gneznenſis Diœceſis, Paulus Valdimiri Canonicus & cuſtos Eccleſiæ Cracovienſis, Ioannes de Iolliſtabo Caſtellanus Caliſienſis, & Zaviſſius Niger de Carboſo capitaneus Surcienſis milites, oratores, & Ambaſiatores Sereniſſimi Principis Wladiſlai Dei Gratia Poloniæ Regis, nec non Illuſtriſſimi Principis Domini Alexandri aliàs Witoldi magni Ducis Lituaniæ per organum venerabilis & circumſpecti viri D. Iaſparis de Peruſio advocati ſacri conſiſtorij, eidem Domino noſtro & Sacro Concilio per modum ſupplicationis, & cum inſtantia, & reverentia, qua decuit, exponi fecerunt nomine dominorum Regis, & Ducis præfatorum, quatenus libellus cujuſdam Fratris Ioannis Falckenberch notoriè crudeliſſimas hæreſes continens, ut hæreticaliter damnatus, nec non etiam per omnes Nationes eiuſdem Concilij, ac ſacrum collegium Reverendiſſimorum S. R. E. Cardinalium dictum Sacrum Concilium integrantes & conſtituentes concluſum & ordinatum, prout publicis & authenticis Scripturis ſive inſtrumentis per ipſum ibidem exhibitis

& oſtenſis liquide apparet, quod idem libellus tanquam hæreſes & alia multa, & quaſi infinita mala & errores continens in ſeſſione publica per Sacroſanctum Concilium cum hæreſibus, erroribus in eo contentis & deſcriptis publicè damnaretur, ſeu publicè damnatus nuntiaretur. Et propterea humiliter & devotè ſupplicabant oratores & Ambaxiatores præfati præfato Sanctiſſimo Domino noſtro Papæ,quatenus ante diſſolutionem eiuſdem Concilij dictus libellus cum hæreſibus & erroribus in eo contentis, in ipſa ſeſſione publica tanquam hæreticales hæreſeſque & errores continens damnaretur, ſeu damnatus nuntiaretur cum ad extirpandum hæreſes præfatum Concilium Sacroſanctum eſſet inter cætera principaliter convocatum, & congregatum: alioquin nomine quo ſupra proteſtabatur de gravamine & de appellando ad futurum Concilium, & de proſequendo appellationem, & appellationes interponendum & interponendas loco ſive locis & diebus, temporibus, & horis, de quibus ipſis Dominis Regi ac Duci, eorum oratoribus & procuratoribus, & eorum quibus viſum fuerit expedire. Et multa alia dixit, petiit, & proteſtatus fuit, prout & quemadmodum in quadam papyri cedula petitionem, proteſtationem & alia per ipſum requiſita continens, quam in ſuis tenebat manibus, plenius continetur, cujus lecturam & publicationem ipſe nomine quo ſupra obtulit facere, aut per alium fieri facere. Quibus ſic propoſitis, proteſtatis, requiſitis, & oblatis præfatus Sanctiſſimus Dominus noſter Papa,cum nonnulli alij multum dicerent, & tumultum facerent, impoſitò omnibus ſilentio dixit, reſpondendo ad prædicta, quod omnia & ſingula determinata, concluſa, & decreta in materiis fidei, per præſens Sacrum generale Concilium Conſtantienſe conciliariter, tenere, & inviolabiliter obſervari volebat, & numquam contravenire quoquo modo, ipſaque ſic conciliariter facta approbat,

probat, & ratificat, & non aliter nec alio modo. Et illud idem iterato fecit dici per organum Venerabilis & circumſpecti viri Domini Auguſtini de Piſis Fiſcalis & Sacri Conſiſtorialis advocati prædicti, qui de hoc à Dominis Apoſtolicæ Sedis Prothonotariis & Notariis ad conſcribendum Acta Concilij ordinatis ac deputatis, & aliis præſentibus, & eorum quolibet petiit nomine dicti Domini noſtri Papæ publicum ſeu publica inſtrumenta per eos, & eorum quemlibet conficienda ad æternam rei memoriam. Et ex poſt Venerabilis & circumſpectus vir D. Paulus Voladinuri Decretorum Doctor, unus de Ambaxiatoribus ipſorum dominorum Regis & Ducis volens proponere & adimplere, quæ per dictum Dominum Iaſparum de Peruſio advocatum omiſſa fuerant ſuper libello præfato, ac etiam volens cedulam, de qua ſupra fit mentio, legere & publicare, incepit loqui & proponere, & cum vellet legere & publicare dictam cedulam, fuit ſibi per dictum Dominum Auguſtinum de Lante de Piſis advocatum de mandato dicti Domini noſtri Papæ, ut idem D. Auguſtinus aſſeruit, ibidem coram eodem Domino noſtro ſtantem, impoſitum ſilentium ſub pœnâ excommunicationis.

Quo quidem ſilentio impoſito, idem Paulus tacuit, &c.

DISSER-

DISSERTATIO
DE
AUCTORITATE ET SENSU
DECRETORVM
SESSIONUM QUARTÆ ET QUINTÆ
CONSTANTIENSIS CONCILIJ.

Licet complura Decreta edita ſint Seſſionibus quartâ & quintâ à Conſtantienſi Concilio, duo tamen ſunt hâc diſſertatione examinanda, primum ſcilicet Seſſionis quartæ, & ſecundum Seſſionis quintæ, quæ hiſce verbis leguntur in editione vulgata.

DECRETUM I.
SESSIONIS QUARTÆ.

Concil. Conſtant. Seſſione 4. & 5.

Et primò, quod ipſa Synodus in Spiritu Sancto congregata legitimè generale Concilium faciens Eccleſiam militantem repreſentans, poteſtatem à Chriſto immediatè habet, cui quilibet cujuſcumque ſtatus vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem & extirpationem dicti ſchiſmatis, & reformationem generalem Eccleſiæ Dei in capite & in membris.

DECRETUM II.
SESSIONIS QUINTÆ.

Item declarat, quod quicumque cujuſcumque conditionis, ſtatus,

tus, dignitatis, etiamſi Papalis, qui mandatis aut præceptis hujus Sacræ Synodi, & cujuſcumque alterius Concilij generalis legitimè congregati ſuper præmiſſis ſeu ad ea ſpectantibus factis vel faciendis obedire contumaciter contempſerit, niſi reſipuerit, condigna Pœnitentiæ ſubjiciatur, & debitè puniatur, etiam ad alia juris ſubſidia, ſi opus fuerit, recurrendo.

Ita duo Decreta, prout edita ſunt in tomis Conciliorum à Petro Crabbe, cæteriſque collectoribus uſque ad Philippum Labbeum, qui noviſſimam Conciliorum collectionem typis mandavit: & de his Decretis egit Venerabilis Clerus ex pluribus Galliæ locis ſuperiori anno Pariſiis adunatus, dum ſtatuit.

ARTICULO II.

Sic autem ineſſe Apoſtolicæ Sedi, ac Petri ſucceſſoribus Christi Vicariis rerum ſpiritualium plenam poteſtatem, ut ſimul valeant atque immota conſiſtant Sanctæ œcumenicæ Synodi Conſtantienſis à Sede Apoſtolicâ comprobata, ipſoque Romanorum Pontificum, ac totius Eccleſiæ uſu confirmata, atque ab Eccleſiâ Gallicanâ perpetuâ religione cuſtodita Decreta de auctoritate Conciliorum generalium, quæ Seſſione quartâ & quintâ continentur. Nec probari à Gallicanâ Eccleſiâ, qui eorum Decretorum, quaſi dubiæ ſint auctoritatis, ac minus approbata, robur infringant, aut ad ſolum ſchiſmatis tempus Concilij dicta detorqueant. Clerus Gallicanus in actis anno 1682. editis.

Plura dicit præfatus clerus, de quibus cum non ſolum aliæ Regiones, ſed nec omnes Galliarum Doctores, ſemper convenerint, hic fuſius agendum eſt. Decreta Seſſionis quartæ & quintæ de auctoritate Conciliorum generalium adeò firma, & inconcuſſa eſſe voluit, ut tamquam Decreta ab œcumenicâ Synodo in publicâ ſeſſione declarata, à Sede Apoſtolicâ comprobata, ipſoque Romanorum Pontificum ac totius Eccleſiæ uſu confirmata, ab Eccleſiâ demum Gallicanâ perpetuâ religione ſint cuſtodita, improbetque tres Doctorum ſententias,

Digitized by Google

quarum Prima Decreta illa dubiæ auctoritatis eſſe aſſeruit: Secunda ut minus approbata robore carere defendit: Tertia auctoritatem Conciliorum illis decretis expreſſam de ſolo ſchiſmatis tempore intellexit. Pace autem prædicti cleri factum ſit, quod occaſione actorum Conſtantienſis Concilij hactenus ineditorum, quæ ad manus meas pervenerunt, hæc tria tribus ſequentibus capitibus, ordine parum mutato, expendam.

CAPVT I.

An improbanda ſit ſententia eorum, qui Decreta Seſſionis quartæ & quintæ dubiæ auctoritatis eſſe affirmant.

INter tres ſententias, quas præfatus Clerus ſibi minimè probari oſtendit, primo loco ponitur illa, quæ Decreta Seſſionis quartæ & quintæ Conſtantienſis Concilij dubiæ auctoritatis eſſe ſuſtinet: cum autem ex triplici potiſſimum ratione circa Decreta Concilij dubium oriri poſſit, vel quia dubitatur de textus Germanitate, vel de ſufficienti Patrum deliberatione & conſenſu, vel demum de ipſius Synodi conſtituentis generalitate: tribus articulis tres dubitandi rationes examinabo, ſic ut in primo agam de primâ dubitandi ratione, an Decretum Seſſionis quartæ genuinum ſit, prout ad manus noſtras pervenit? in ſecundo, an Decreta Seſſionis quintæ cum debitâ deliberatione, conſentientibus omnibus, quorum intererat, conſtituta ſint? in tertio denique, an Patres Conſtantienſis Synodi Seſſionibus quartâ & quintâ univerſalem Eccleſiam ſufficienter repræſentarint, ut decreta ipſorum tanquam œcumenicæ Synodi omnes ubique fideles obligarint? ut autem à primo incipiam, ſit.

ARTI-

Digitized by Google

ARTICVLVS I.

An Decretum Seſsionis quartæ genuinum ad manus noſtras pervenerit?

DEcretum Seſſionis quartæ retulimus ſuprà ex editione vulgatâ: *quod ipſa Synodus in Spiritu Sancto congregata legitimè, generale Concilium faciens, Eccleſiam Catholicam militantem repræſentans, poteſtatem à Chriſto immediatè habet, cui quilibet, cujuſcumque ſtatus, vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti ſchiſmatis, & reformationem generalem Eccleſiæ Dei in capite & in membris.* Ita decretum ad nos pervenit ex editione Colonienſi Petri Crabbe, Venetâ, aliiſque poſterioribus uſque ad Labbeianam, quæ eſt omnium noviſſima: & de iſto decreto quæritur hoc articulo, an genuinum ſit, & nullâ ſui parte vitiatum?

1. Decret. Seſſion. 4.

Primam rationem dubitandi ſubminiſtrant omnes editiones Conſtantienſis Concilij, quæ editionem Colonienſem Petri Crabbe præceſſerunt, in quibus non reperitur illa particula, *& ad fidem.* Enimverò deſideratur illa in editione Conſtantienſis Concilij anno 1499. inchoatâ, & an. 1500. abſolutâ in imperiali oppido Hagenow, quâ editione antiquiorem huc uſque non reperi. Secunda editio prodiit anno 1511. Mediolani typis Gotardi de Ponte operâ Zaccariæ Ferrerij Subaſienſis, Abbatis Vicentini: Tertia anno 1524. Lutetiæ typis Galioti à Prato operâ Iacobi Merlini Doctoris Pariſienſis in collectione Conciliorum, quæ anno 1530. Coloniæ iterum prodiit ex ædibus Quentelianis. Et in his omnibus editionibus ultima decreti verba Seſſione quartâ leguntur: *obedire tenetur in his, quæ pertinent ad extirpationem dicti ſchiſmatis, & reformationem generalem Eccleſiæ*

Digitized by Google

Dei in capite & in membris. Ubi particula : *ad fidem :* nullatenus reperitur.

Ut autem manifeſtum fiat, ex quonam Codice prædicta Conſtantienſis Synodi acta primùm edita ſint, & quænam illi fides adhiberi valeat, notandum eſt, Concilium Baſileenſe, cũ jam videret auctoritatem ſuam apud pleroſque vilipendi, cogitare cœpiſſe de publicandis Actis Conſtantienſis Concilij, ideoque mandaſſe duobus Cardinalibus, duobus Epiſcopis, duobus Theologiæ Doctoribus, & Archidiacono Zagabienſi, ut ex Actis Conſtantienſis Synodi Decreta extraherent. Hoc verò cum anno 1442. abſolutum eſſet à deputatis ſupradictis, opus fideliter conſcriptum fuit, & bullâ plumbeâ pendente in cordulâ ſericeâ per omnes cartas inferioris marginis tranſeunte bullatum. Ex hoc codice juſſu Baſileenſis Synodi exſcripto, & à deputatis ſubſcripto, Iohannes Hober ex Inderdorff Sacræ Theologiæ Baccalaureus anno 1490. copiam propriâ manu extraxit, quam cum ſuo originali concordare, teſtatus fuit Matthias Strinbach publicus auctoritate Apoſtolicâ Notarius : & hanc copiam, quæ anno 1499. ad Hieronymum de Croariâ juris utriuſque Doctorem ſpectabat, eodem anno typis mandata fuit in imperiali oppido Hagenow. Poſt quam editionem aliæ tres prodierunt Acta Conſtantienſis Concilij, prout à Baſileenſibus collecta fuerant, continentes, neque ullam, ut vidimus, in primo Decreto Seſſionis quartæ : *de fide :* mentionem facientes.

Primus, quem reperi, particulam : *fidei :* decreto illi addidiſſe, fuit Petrus Crabbe, qui nullâ factâ correctionis, mentione, nulloque codice citato, anno 1538. Decretum illis verbis retulit, cum quibus per ſubſequentes Conciliorum editiones ad manus noſtras pervenit. Nactus fuerat Petrus Crabbe alium codicem Concilij Conſtantienſis Coloniæ aſſervatum, in quo multo plura continebantur, quam à deputatis Baſileenſis Concilij collecta fuerant ;

fuerant ; & quamvis nihil dicat de correctione Decreti Seſſionis quartæ, alia tamen ad cætera decreta & acta ſpectantia adjunxit per modum appendicis, quæ poſtmodum inſtar fluminis per ingredientes rivulos ſemper aucta fuerunt à poſterioribus Conciliorum collectoribus, qui ſibi honori duxerunt jam editis nova addere, ſcrupuloque, ſemel editis vel minimum aliquid auferre.

Attamen, ſi genuina & vera eſſet actorum à Baſileenſibus collectorum copia, ex quâ prima Conſtantienſis Concilij editio prodiit, non deeſſent forſan, qui de particulâ : *ad fidem :* an decreto addendâ ſit, dubitare pergerent Verum, cum ego antiquiſſima manuſcripta Conſtantienſis Concilij particulam illam habere animadverterim, conceſſo libenter Baſileenſium in omiſſione illius errore, alium in ponendis certis verbis longè graviorem adjungo. Oſtendimus ſuprà ex compilatione deputatorum Baſileenſis Concilij, editam fuiſſe Synodum Conſtantienſem in oppido Hagenow, in quâ editione Decretum Seſſionis quartæ habet adjuncta hæc verba : *& reformationem generalem Eccleſiæ Dei in capite & in membris.* Et hæc ſunt, quæ à Decreto Seſſionis quartæ abeſſe debuerunt. Mirum & novum hoc quidem videbitur, idque contrà omnium editionum fidem, quæ poſt primam Conſtantienſis Synodi editionem hæc verba retinuerunt : ſed cum res indubitata evadat ex omnibus Codicibus Manuſcriptis, nihil aliud editiones Conciliorum efficere poſſunt, quam errorem ſemel à Baſileenſibus inchoatum huc uſque perſeveraſſe. Tres codices manuſcripti continentes Acta Conſtantienſis Concilij à notariis ipſius conſcripta, ex quibus Baſileenſes Decreta compilarunt, non habent illa verba in primo Decreto Seſſionis quartæ : *& ad reformationem generalem Eccleſiæ Dei in capite, & in membris.* Codices quatuor M. S S. continentes geſta indubitata Conſtantienſis Synodi, quorum duo circa ipſius Conſtantienſis Concilij

tempus conſcripti ſunt, licet habeant multo plura, quam hactenus edita, nullam tamen mentionem faciunt in Decreto Seſſionis quartæ, de reformatione Eccleſiæ in capite & in membris. Quin imò in uno ex iſtis codicibus poſt hæc decreti verba: *ad fidem & ad extirpationem dicti ſchiſmatis:* notatum erat: *iſte* (nimirum Articulus) *imperfectè fuit factus, ut ſequitur, ideo ſuppletur in ſeſſione ſequenti.* Quibus indicatur, clauſulam *de reformatione Eccleſiæ in capite & membris* abeſſe debere à Decreto Seſſionis quartæ, ideoque illud decretum renovatum fuiſſe in ſeſſione quintâ, in quâ ſolummodo clauſula illa adjungenda eſt, ut ſtatim videbimus. Duo demum codices continentes Regeſtum actorum Conſtantienſis Concilij, quorum unus circa tempus ipſius Concilij ſcriptus ſpectavit ad Eminentiſſimum Cardinalem Sirlettum, alius antiquo charactere Italico conſcriptus eſt, licet omnia acta contineant à prima ſeſſione uſque ad electionem Martini quinti, nullam tamen mentionem faciunt in Decreto Seſſionis quartæ: *de reformatione Eccleſiæ in capite & in membris.* Cæteros, quos vidi codices recentiores, prætereo, in quibus tamen omnibus prædicta verba deſiderantur, ut indubitatum ſit, à Baſileenſibus erroneè Decreto Seſſionis quartæ adjuncta, & à collectoribus Conciliorum errore Baſileenſium deceptis typis fuiſſe edita.

Neque refert, Decretum Seſſionis quartæ cum mentione reformationis in capite & in membris haberi in editione Romanâ anni 1628. quæ Pauli V. Pontificis auctoritate prodiiſſe dicitur: Paulus V. enim non adjecit bullam in collectionis aut decretorum confirmationem, neque aliquid de textus germanitate affirmavit, ſed veritatem lectionis penes codicum, ex quibus acta deſumpta ſunt, auctoritatem reliquit. Præclarum eſt hac de re exemplum de actis ſextæ Synodi, ubi nomen Honorij legitur, de quo auferendo poſt Baronium ad hæc

hæc uſque tempora certatur. Sicut autem ſextæ Synodi acta ex editione Romanâ prodierunt cum eâ ſolum certitudine, quam fides græcorum codicum meretur, ex quibus edita ſunt: ita & factum eſt de Actis Conſtantienſis Concilij, quæ poſt editionem Romanam aliam certitudinem non obtinent, præter eam, quam merentur & auctoritas Baſileenſium, qui eam compilarunt, & manuſcripti codices, ex quibus edita fuerunt. Enimverò in editione Romanâ alia Acta Conſtantienſis Synodi non prodierunt, quam ex compilatione Baſileenſium, & appendice Petri Crabbe, ut cuique editiones conferenti patebit. Unde & collectores Romani, ut indicarent, ſe horum actorum fidem penes Baſileenſes reliquiſſe, addunt in fine hæc Baſileenſium verba : *nos igitur præinſerta geſta, ac decreta, ne cujuſvis impugnationis jaculis ſubjaceant tempore procedente, auctoritate univerſalis Eccleſiæ volumus, ſtatuimus, ac decernimus, & mandamus, quatenus præfatis decretis, & geſtis ſuperius inſertis in judiciis & extrà ubique producta, exhibitaque fuerint vel oſtenſa, in omnibus & per omnia ſtetur, ac fides plenaria exhibeatur perinde, ac ſi bullâ eiuſdem Conſtantienſis Synodi bullatâ forent, nec ad illorum probationem aliud adminiculum quomodolibet requiratur. Nulli ergò omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ voluntatis, ſtatuti, decreti, & mandati infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & univerſalis Eccleſiæ ſe noverit incurſurum. Datum Baſileæ pridie nonas Februarij anno à Nativitate Domini* 1442. Ita in editione Romanâ finiunt Acta Conſtantienſis Synodi cum teſtimonio Baſileenſium, in quorum tamen compilatione error jam ſupra aſſignatus reperitur, ex quo manifeſtum fit, Decretum Seſſionis quartæ genuinum ad manus noſtras non perveniſſe. Acta Baſil.

ARTI-

Digitized by Google

ARTICVLVS II.

An Decreta Seſsionis quintæ cum debita deliberatione, & conſentientibus omnibus, quorum intererat, conſtituta ſint?

IAm dudum tradiderunt Theologi, Decreta Seſſionis quartæ & quintæ ſine deliberatione tantæ rei debitâ, & contraclamantibus pluribus Patribus fuiſſe edita: ſed cum nulla acta allegarent, & ſolis ſuſpicionibus eorum dicta niterentur, quin etiam in iis actis, quæ Petrus Crabbe compilationi Baſileenſium adjecerat, legeretur: Decreta Seſſionis quintæ *prius per ſingulas quatuor Nationes concluſa, & deliberata fuiſſe.* Theologorum dicta apud aliquos fidem non obtinuerunt, & ipſi Eugenio Pontifici in ſuâ Apologiâ, hæc decreta non ſine magnâ contradictione edita fuiſſe perhibenti ſtatim Baſileenſes reſponderunt: *Contrarium hujuſmodi expreſſe legitur in geſtis Concilii Conſtantienſis.* Subdunt ex illis geſtis: *item quia propter diverſas opiniones de poteſtate Concilii generalis ſupra Papam, maximè in his, quæ pertinent ad reformationem Eccleſiæ ſuper prima definitione præſcriptus fuerat omiſſus articulus de hoc faciens mentionem, & ſequens, qui ex primo dependet, quia Cardinalis Florentinus ſuſtinebat, quod ille articulus non erat verus de jure, & propter hoc plures Cardinales, etiam quia ſuper illis definitionibus non fuerant habitæ, nec ſufficienter petitæ deliberationes eorum, nolebant ſeſſioni prædictæ intereſſe. Poſt illam ſeſſionem fuit per eumdem Cardinalem Florentinum ſuper hoc cum aliquibus deputatis aliqualiter diſputatum. Finaliter Concilium voluit ex integro dictas diffinitiones ad longum iterum in alia ſeſſione pronuntiari, & fuit facta ſeſſio die Sabbati poſt Paſcha, quæ fuit ſexta Aprilis, in qua ſeſſione iterum major pars Cardinalium faciebat difficultatem intereſſendi, omnes tamen præter infirmos*

Baſileenſis ex geſtis Conc. Conſtant.

Digitized by Google

ſirmos venerunt ad ſeſſionem præſente Rege Romanorum in Imperialibus inſignibus præſidente Cardinali de Vrſinis Epiſcopo Albanenſi, & celebravit Miſſam de Dominica Reynaldus Archiepiſcopus Rhemenſis. Item de conſenſu Iohannis Papæ XXIII. legitur in libro de geſtis iſtius Concilij compoſitis per Prothonotarios in reſponſione, quam fecit, quando fuerunt ſibi exhibiti articuli proceſſus Concilij: dixit enim, quod nullam defenſionem facere volebat, affirmans, Concilium Conſtantienſe Sanctiſſimum eſſe, erraréque non poſſe, & quod ipſe numquam contradicere vellet, cum id ſibi minus non eſſet, quam publicè fateri, in Papatu nullum jus habere. Huc uſque Baſileenſes, qui geſta & Acta Conſtantienſis Concilij contra Eugenium 4. allegarunt, ut oſtenderent, Decreta Seſſionis quintæ ab omnibus Conſtantienſis Concilij Patribus edita, & à Iohanne 23. fuiſſe confirmata. Verum cum ad geſta Conſtantienſis Concilij hactenus inedita appellarint Baſileenſes, ex iiſdem & aliis, quæ in antiquiſſimis & fide dignis codicibus invenimus, totius rei ſeriem exponere neceſſe eſt, ut & orbi Catholico manifeſtum fiat, quâ arte Baſileenſes uſi ſunt in referendis teſtimoniis cauſæ ſuæ minimè faventibus.

Primum itaque notandum, quod, ubi Ioannes 23. qui Concilium Conſtantienſe indixerat, & duabus primis eius ſeſſionibus præſederat, animadvertiſſet, viam ſeſſionis pro unione Eccleſiæ à Patribus urgeri, neque eos contentos fore promiſſione, quam fecerat ſeſſione 2. cedendi Pontificatui caſu quo Benedictus XIII. & Gregorius XII. de Papatu cum eo contendentes ſimiliter cederent, ſed ulterius procuratorium requiſituros, quo aliqui per Concilium nominandi ipſius nomine Pontificatui cederent, ſtatim fugam arripuerit, & Scafuſam ad quatuor milliaria Germanica ab Urbe Conſtantienſi diſtantem pervenerit, ibique aliquanto tempore permanſerit. Inde verò cum tres Cardinales à collegio deputati conſtantiam reverſi eſſent, & coram Rege Romanorum

ac Nationibus, 28. Martij varia nomine Ioannis Papæ de procuratoribus ſtatuendis obtuliſſent, omnia teſte Regeſto Conſtantienſis Concilij tamquam Ludicra & fictè prò parte Ioannis 23. oblata per Regem Romanorum, & alios ibidem adſtantes reputata fuërunt; fuitque ibidem unanimiter vociferatum: *his non obſtantibus fiat Seſſio, fiat Seſſio.*

Secundò habetur ex Regeſto & geſtis, poſt tam inconſultam vociferationem die ſequenti 29. Martij congregatas fuiſſe Nationes, & in illa congregatione ſtatutum fuiſſe, ut Seſſio quarta celebraretur in craſtinum, ſtatimque nominata capitula, quæ volebant in ea ſtatuere, & ob hæc magnam concertationem fuiſſe tam inter Nationes, quam Cardinales, qui ultimi auctore Cardinale Florentino difficultatem fecerunt veniendi ad Seſſionem quartam, nolentes Decretorum ab ipſis impugnatorum publicationi intereſſe, ideoque Regem Romanòrum die 29. apud Nationes plurimum laboraſſe, ut Decreta à Cardinalibus impugnata omitterentur, ſed non potuiſſe concordare, obtinuiſſe tamen ab eis, *quod ſeſſio uſque ad horam decimam prorogaretur, & in craſtinum uſque ad illam horam viderent, ſi poſſent ad invicem concordare.* Ex quibus verbis patet, etiam in ipſis Nationibus fuiſſe magnam animorum diſcordiam.

Notandum Tertiò, die ſequenti 30. Martij manè horâ ſeptimâ convenientibus in palatio Epiſcopali Rege Romanorum, Cardinalibus, & Nationibus, magnam inter illos altercationem fuiſſe ſuper Decretis in ſeſſione publicandis, & tandem Cardinalibus cum Nationibus non concordantibus inceptam fuiſſe miſſam: cumque prælati ſederent in Concilio cum mitris & pluvialibus ad Seſſionem quartam celebrandam, Cardinales & Ambaſſiatores Regis Franciæ noluiſſe ſeſſioni illi intereſſe, *quia ſuper diffinitionibus non fuerant habitæ, nec ſufficienter petitæ deliberationes eorum:* ideoque Regem Romanòrum ad

ſe

ſe vocaſſe deputatos Nationum, & ingrediendo cum duobus Cardinalibus S. Marci & Florentino primam capellam Eccleſiæ Conſtantienſis, non modicam iterum diſceptationem habitam fuiſſe inter Regem, Cardinales, & deputatos Nationum ſuper capitulis prælibatis: tandem Divino flamine inſpirante in unam ſententiam conveniſſe, ut omitterentur capitula à Cardinalibus impugnata. Sic ut à Seſſione quartâ non ſolum abſit Decretum de puniendo quocumque contumaciter obedire nolente, ſed & articulus de reformatione Eccleſiæ in capite & in membris à primo Decreto abeſſe debeat, cum & illi articulo Cardinales contradixiſſent.

Quartò notandum ex geſtis Concilij, poſt ſeſſionem illam Nationes dediſſe aliquos deputatos, qui agerent cũ Franciſco Zabarella Cardinali Florentino, utpote qui præcipuè capitulis contradixerat: *fuiſſeque per eumdem Cardinalem cum aliquibus deputatis aliqualiter diſputatum.* Ubi notandum eſt, τὸ *aliqualiter*, quo indicatur, à deputatis Nationum cum Cardinali Florentino ſuper capitulis controverſis non ſufficienter diſputatum fuiſſe: ſed neque Nationes ipſæ poſt factam ſemel tumultuoſam concluſionem, maturam & debitam tantæ rei deliberationem inierunt, ſed deputati Nationum poſt aliqualem diſputationem capitula ſemel concluſa ſequenti ſeſſioni publicanda ſtatuerunt, & poſt altercationem voluerunt, ex integro dictas diffinitiones ad longum iterum pronuntiari in Seſſione quintâ, cui proinde Seſſioni Cardinales, & Regis Galliæ oratores intereſſe noluerunt.

Quintò, Seſſioni tamen quintæ interfuiſſe Cardinales, ut enim habetur in geſtis Concilij: *licet iterum major pars Cardinalium faciebat difficultatem intereſſendi, omnes tamen præter infirmos venerunt ad ſeſſionem præſente Rege Romanorum in imperialibus inſigniis, præſidente Cardinali de Vrſinis Epiſcopo Albanenſi, & celebravit Miſſam de Dominicâ Raynaldus Archiepiſcopus Rhemenſis.* Citant hæc verba Baſileenſes ex **Geſta Conc. Conſtant.**

 geſtis

geſtis ſupra, ut oſtendant, Decreta Seſſionis quintæ probantibus & conſentientibus omnibus publicata fuiſſe. Sed vellem ſcire, cur hæc verba immediatè ſequentia omiſerint? *fuerunt pronuntiata diffinitiones ſequentes per electum Poznanienſem, quia Cardinalis Florentinus illas noluit pronuntiare.* Hæc enim verba, cum pauca ſint, & maximi momenti, etiam cæteris ſubjicienda erant. Cur igitur omiſſa ſunt? non ob aliam rationem, quam quia Baſileenſium inſtituto minimè favebant. Ubi enim ex verbis per ipſos citatis colligi poterat, omnes conſenſiſſe, ibi ex verbis ſubſequentibus conſtabat de oppoſitione Cardinalis Florentini, & omnium ipſi adhærentium, ex quibus planè colligebatur contrarium, ut non immeritò de fraude Baſileenſium conqueri liceat.

Regeſtum Concil. Conſtantienſis.

Sextò, Cardinales ante Seſſionem quintam in Camerâ Paramentorum feciſſe proteſtationem ſecretam, *quod propter ſcandalum evitandum ad Seſſionem ibant, non animo conſentiendi his, quæ audiverant, in ipſâ ſtatui debere.* Ita auctor Regeſti, ut mirum non ſit, Cardinales Seſſioni quintæ interfuiſſe, licet eius decretis non conſentirent, ſed planè contradicerent, id quod geſta Concilij ſufficienter innuunt, cum Cardinalem Florentinum, ad quem de more ſpectabat decretorum publicatio, in Seſſione ipſâ videntibus & audientibus omnibus Concilij Patribus decretorum illorum lectionem recuſaſſe teſtentur, Conciliumque nominaſſe electum Poznanienſem, *quia Cardinalis Florentinus illas noluit pronuntiare.*

Septimò, unà cum Cardinalibus tenuiſſe Oratores Regis Galliæ, cum quibus à Seſſione quartâ *Cardinales ſe conjunxerant, & illi cum Cardinalibus:* indeque eos ſimul cum Cardinalibus in Camerâ Paramentorum ante Seſſionem quintam emiſiſſe proteſtationem, de non conſentiendo his, quæ ſeſſione illâ ſtatuenda erant, quodque *propter ſcandalum evitandum, non animo conſentiendi ad ſeſſionem ibant.* Ex quibus omnibus plura innoteſcunt, quæ

quæ huc uſque ignoravit orbis Catholicus, multaque confirmantur, quæ apud Baſileenſium ſequaces fide carebant.

Ab aliquibus Theologis ſcriptum erat, Decreta Seſſionis quartæ & quintæ, ſine debitâ deliberatione fuiſſe publicata, ſed ut diximus ſuprà, auditi non fuerunt, partim, quia nulla acta fide digna adferebant, partim, quia in actis à Petro Crabbe ex M. S. Codice Colonienſi publicatis legebatur, capitula Seſſione quintâ *prius per quatuor Nationes deliberata & concluſa fuiſſe.* Nunc autem conſtat ex ipſis Concilij geſtis, capitula illa poſt tumultuoſam de celebrandâ Seſſione quartâ vociferationem in unicâ Nationum congregatione concluſa fuiſſe, & totam deliberationem unius diei tempore abſolutam, neque deliberationem illam communem fuiſſe, *cum ſuper diffinitionibus non fuerant habitæ, nec ſufficienter petitæ deliberationes* Cardinalium, & Regis Galliæ oratorum.

A quibuſdam memoriæ traditum erat, decreta ſupradicta non niſi contradicentibus pluribus edita fuiſſe ab unâ obedientiâ, & licet auctores magni nominis hoc aſſererent, apud Baſileenſes tamen, quia nulla acta adferebant, fidem non meruerunt. Nunc autem conſtat ex Regeſto & geſtis ipſius Concilij, ſummam fuiſſe ante Seſſionem quartam inter Nationes de horum publicatione diſcordiam, & Cardinales per Franciſcum Zabarellam ſeſe adeo efficaciter oppoſuiſſe, ut deputati Nationum ratione convicti ab illorum publicatione abſtinendum eſſe judicaverint, & Nationes Seſſione quartâ reipſa abſtinuerint. Nemo hucuſque ſcriptis vulgaverat, contra Seſsionem quintam, ubi articuli poſt altercationem potius quam debitam tantæ rei inquiſitionem publicati fuerunt, aliquam proteſtationem factam fuiſſe. Nunc autem conſtat ex Regeſto Concilij, Cardinales proteſtationem præmiſiſſe, quod animo non conſentiendi ad ſeſsionem ibant. verum quidem eſt

hanc proteſtationem ſecretè factam fuiſſe, notandum tamen, ipſum decretum, cui proteſtatio opponebatur, defectu ſufficientis deliberationis, & abſentiæ illorum, quos ſuffragari oportebat, minus legitimum fuiſſe, & Cardinales timentes diſſolutionem Concilij per animorum diſcordias orituram, hæc omnia ſecretè egiſſe, & ad ipſam ſeſsionem non aliter iviſſe, quam *ad ſcandalum*, ut dicitur, *evitandum*.

Nemo vel præterito ſæculo ſcriptum reliquerat, vel præſenti audiverat, Oratores Regis Galliæ una cum Cardinalibus contra Decreta Seſsionis quintæ proteſtatos fuiſſe, quod tunc divinâ providentiâ factum exiſtimem, ut nunc, cum præfatus Galliæ clerus Decreta illa tamquam indubitatæ auctoritatis habuit, omnibuſque tanquam à Concilio Generali edita propoſuit, Orbis Catholicus videre poſsit, Decreta illa ab unâ dumtaxat obedientiâ, eaque non integrâ prodiiſſe, utpote contra quæ Cardinales & Galliæ Oratores proteſtati ſunt, ipſeque Ioannes 23. quamdiu in libertate fuit, contradixit, ut ſatis ſuperque à Theologis præterito & præſenti ſæculo probatum fuit, & nos ex actis huc uſque ineditis, ſi opus ſit, plenius oſtendemus. Quæ enim à Baſileenſibus adferuntur ex actis Concilij à Prothonotariis conſcriptis de articulis Ioanni 23. exhibitis, ipſamet acta innuunt, non de Decretis Seſsionis quartæ & quintæ, ſed de Articulis, de quibus coram Concilio accuſabatur, & ob quos Concilium contra eum ſententiam ferre volebat, eſſe intelligenda. De ſententiâ enim illâ dixit Iohannes, *neque Concilium in hoc errare poſſe*, neque eidem ſe contradicere, ſed potius ſubſcribere velle. Dumque illa fiebant, jam à Duce Auſtriæ Concilio traditus erat, & libertate privatus ſortem ſuam deplorabat, neque aliud, quam ut ſententia mitigaretur, à Concilio petebat.

Unde dicat Rodericus Epiſcopus Calaguritanus in dialogo

dialogo de auctoritate & poteſtate Romani Pontificis, ſe audiviſſe à non parvæ auctoritatis viris, qui Concilio Conſtantienſi interfuêre, Decretum Seſsionis quintæ præter id, quod factum fuerit à ſolâ obedientiâ Ioannis 23. nec etiam concorditer factum eſſe ab omnibus eiuſdem obedientiæ, cum reclamaverint complures Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, complures Prælati, & Doctores affirmantes, Decretum minus juridicum fore, daturumque quandoque occaſionem ſchiſmatis, & ipſum Ioannem 23. eâ de causâ infeliciter fugam arripuiſſe. Roderic. Calaguritan.

Dicat ſubinde Cardinalis Turrecremata libro 2. de Eccleſiâ cap. 99. *Neque ipſam integram Ioannis 23. obedientiam conſenſiſſe, quoniam plures Patres doctiſsimi illius obedientiæ illis non præſtiterunt conſenſum, aut aſſenſum ſuum: item nec ipſe in ſuâ obedientiâ vocatus Ioannes 23. quoniam cum poſt receſſum ſuum à Conſtantiâ Scaphuſæ conſtitutus audiret præfatam declarationem concluſam, Dominis Oratoribus Regis Franciæ viſitantibus eum, videlicet Domino Duce Bavariæ, Domino Nicolao de Calavilla, aliiſque eorum collegis amaro animo conqueſtus eſt, falſa quadam & erronea adverſus auctoritatem Romani Pontificis Decreta per æmulos ſuos poſt receſſum eius eſſe concluſa.* Turrecremata.

Qui hæc ſcripſit, Conſtantienſi Concilio in minoribus conſtitutus interfuit, & vel ab ipſis legatis, vel qui cum legatis Galliæ locuti fuerant, hæc audire potuit, quæ ſi vera ſint, ut poſt Ioannis 23. receſſum plurimorum exacerbati animi in ſolius Concilij auctoritate ſpem ſopiendi ſchiſma poſuerint, & æmuli ipſius Nationes ad inconſideratam Decretorum concluſionem impulerint, adeo ut ad Iohannis 23. Notitiam res hæc pervenerit, & Schafuſæ hæc Regis Galliæ Oratoribus amaro animo conquæſtus fuerit, jam & rationem habebis, cur Regis Galliæ Oratores Cardinalibus adhæſerint, & de non conſentiendo prædictis Decretis proteſtationem præmiſerint.

Dicat

Dicat demum Summus Eccleſiæ Pontifex Eugenius quartus in ſua Apologiâ contra Baſileenſes, parte 8. *qui conſtantia conſedebant, unius tantũ obedientia Synodum faciebant, nec tamen hi omnes in eam ſententiam convenerunt, ſed nonnulli reclamavêre graviores, qui ſtrepente multitudine ſuperati, ſicut his noviſſimis temporibus, quibus carnales exuberant paſſiones, factum eſſe manifeſtum eſt, audiri nequiverunt.* Fuit Eugenius nepos Gregorij XII. & in Cardinalitiâ dignitate à Seſſione 14. Concilio Conſtantienſi interfuit, ubi non ſolum à Cardinalibus, quid in ſacro illorum collegio, ſed & à viris graviſſimis, quid in Nationibus actum fuerat, didicit, & poſteritati conſecravit, contra quod dum Baſileenſes ſcribere præſumpſerunt, non ſine fraude rem ſuam, ut patet ex dictis, agere potuerunt. Cæterum hæc teſtimonia adjunxiſſe ſufficiat, quibus firmatur, Decreta Seſſionis 4. & 5. non ſolum ſine communi deliberatione tantæ rei debitâ, ſed nec ſtatuta fuiſſe ab omnibus unius obedientiæ Patribus, adeoque ſi non invalida, vel ex hoc capite dubiæ auctoritatis eſſe cenſenda.

Eugenius 4. in Apologiâ. parte 8. inſerta Regeſto Baſileenſi Tom. 2.

ARTICULUS III.

An Patres Conſtantienſes Seſſione 4. & 5. ſufficienter Eccleſiam univerſalem repræſentarint, ut eorum Decreta obligarint omnes ubique fideles.

PRæclarè hac de re ſcribit Eugenius 4. in ſuâ contrà Baſileenſes Apologiâ: dum enim Decreta Seſſionis quintæ ſtatuebantur, *Eccleſiam*, inquit, *tribus obedientiis fuiſſe diviſam conſtat, & Synodum illam hunc habuiſſe progreſſum, ut in ſui principio Ioannis 23. obedientia ſola convenerat, poſt aliquantulum tempus Gregorij, ultimo benedicti.* Progreſ-

Eugenius 4. in Apologiâ.

ſum hunc aliis verbis notat Turrecremata, *congregatio namque conſtantiæ celebrata tria*, inquit, *tempora habuit: Primum fuit, in quo ſola obedientia præfati Iohannis Balthaſar Conſtantiæ convenerat. Secundum tempus fuit, in quo Angelus Corarius vocatus in obedientia ſuâ Gregorius XII. juri ſuo cedens præfatæ congregationi ſub certis modo & formâ ſe conjunxit. Tertium tempus eſt, in quo Reges, & Principes, ac Prælati obedientes Petro de Luna Benedicto XIII. vocato in obedientiâ ſuâ per ſuos oratores, novâ facta convocatione Concilij, ſe unierunt præfatæ congregationi ad pacem dandam univerſali Eccleſiæ, & fuimus nos tunc præſentes in minoribus conſtituti, pro quo ſolo tempore convenientibus omnibus ſimul tribus obedientiis fuit certum dicere, quod univerſalis Eccleſia repræſentativè congregata eſſet Conſtantiæ. Nullus autem dubitat, quod aſſerere, quod ſola obedientia Iohannis faceret Concilium univerſale Vniverſalem Eccleſiam repræſentans, eſſet temerarium ac ſcandaloſum aliis duabus obedientiis.* Quin imo ut habet Eugenius 4. loco ſuperius citato de duabus illis obedientiis Concilio ſeſe unientibus: *non dixit obedientia Gregorij, non Benedicti, quæ Chriſtianitatis pars non modica erat, ante tempus conventionis plenarium fuiſſe Concilium, nec prius actitata quaſi Synodi Generalis plenaria auctoritate ſuſcepit. Itaque oportuit ipſis convenientibus primo ab obedientiâ Gregorij, deinde ab obedientiâ Benedicti novum Concilium convocari, hincque universâ Eccleſiâ concurrente plenariæ Synodi rem & nomen accepit. Quod ergo ante illum articulum ipſis à Patribus ibi conſedentibus actum eſt, univerſæ Eccleſiæ non debet adſcribi, ſed eis tantum, qui ibidem conſedebant, & unius tantum obedientiæ Synodum faciebant.*

Turrecremata.

Conc.Conſt. Seſſioni 14.

Plura dixit Summus Eccleſiæ Pontifex de duabus obedientiis, quæ ex actis ipſius Concilij pleniſſimè confirmantur. Ac primò quidem de obedientiâ Gregorij XII. conſtat ex actis, non permiſiſſe Gregorium unionem, niſi improbando convocationem Concilij à Ioanne 23. factam, & aliam novam faciendo. Ita enim teſtantur bullæ eius à quatuor Prothonariis Seſſioni 14. inſertis,

in quarum primâ datâ Arimini 3. idus Martij anno 1414. concedit Gregorius Ioanni Cardinali S. Sixti, & electo Conſtantinopolitano Patriarchæ, ſuis ad Concilium nuntiis, aliiſque de obedientiâ ſuâ conſtantiæ exiſtentibus, *congregationem ipſam in quantum per dictam Serenitatem Regiam & non per Balthaſarem ſe nuncupari facientem Ioannem Papam 23. vocatam vice ſua ad prædictorum effectum convocandi & authorizandi in Generale Concilium, remotâ tamen omnimodo dicti Balthaſaris præſidentiâ, & præſentiâ ab iiſdem.* Et hanc Gregorij bullam non ſolum actis ſuis inſeruit Conſtantienſe Concilium, ſed conſentientibus quatuor Nationibus Bartholomæus Archiepiſcopus Mediolanenſis publicè legit duas cedulas, quarum una in effectu continebat: *quod Concilium memoratum dictam convocationem, authoriſationem, & confirmationem, in quantum ad eumdem Gregorium pertinet, & attinet eis, admittit, & collegium ipſius Domini Gregorij nuncupati alteri collegio videlicet olim Iohannis Papæ 23. & è converſo unita omnimodò fore decrevit. Altera verò continebat in effectu, quod notarij rogati de præmiſſis non faciant mentionem in inſtrumentis ſuis de Papâ, vel Sede Apoſtolicâ, ſed de Sigiſmundo Romanorum Rege &c. Et Regno Romanorum uſque ad ceſſionem per Carolum nomine dicti Gregorij faciendam.* Habentur hæc omnia in Regeſto actorum Concilij, ex quibus patet, Gregorium cum omni ſuâ obedientiâ coram toto Concilio Seſſione 14. profeſſum fuiſſe, illud eouſque debitâ auctoritate non fuiſſe convocatum, ideoque, ut generale eſſet, aliâ convocatione indiguiſſe, improbando illam, quæ à Ioanne 23. facta erat: ipſumque Concilium non damnaſſe illam obedientiam ſic ſentientem, ſed potius convocationem admiſiſſe, & Iohannis ac Sedis Apoſtolicæ mentionem omiſiſſe in actis uſque ad ceſſionem à Carolo de Malateſtis nomine Gregorij factam.

Eugenius 4. in Apologiâ.

2. Codic. M. SS. Regeſtû continentes.

Verum quidem eſt, Concilium hanc ob rem non omiſiſſe nomen Generalis Synodi, ſed quod tunc non omiſit,

omiſit, omittere coactum fuit, quando tertia obedientia Petri de Luna Concilio acceſſit. Enimverò cum in hâc obedientiâ *Chriſtianitatis pars*, ut loquitur Eugenius, *non modica eſſet*, Rex Romanorum ad inſtantiam Concilij Narbonam ſe contulit, ut unionem cum iſtius obedientiæ principibus iniret. Scribit hac de re inſignem epiſtolam Archiepiſcopus Narbonenſis, qui obſervat primò, varios Reges fuiſſe obedientiæ Benedicti: fuēre autem Rex Arragonum, cui parebat tota Arragonia cum civitate Barcinonenſi, inſuliſque Majorcarum, Sardiniæ, & Corſicæ. Rex Navarræ, cui parebat totum Navarræ Regnum. Rex Caſtellæ, cui parebat maxima Hiſpaniæ pars cum celeberrimâ Toletanâ Eccleſiâ. Rex Schotiæ cum Regno ipſi ſubjacente. Comites de Fuxi & Armeniaci cum dominiis ſuis, qui omnes nondum admiſerant Conſtantienſe Concilium, ad quod poſt Seſſionem 20. etiam primùm venerunt nuntij Regum Portugalliæ & Siciliæ, ut fuſius probari poſſet ex geſtis & actis ipſius Concilij, quæ etiam indicant, magnam Italiæ partem poſt fugam Ioannis 23. fluctuaſſe, neque clarè Concilio adhæſiſſe, quin potius eidem repugnaſſe.

Extat M. S. in Regeſto Concilij.

Obſervat deinde Archiepiſcopus Narbonenſis, concordatum de unione initum fuiſſe, quod certis modis & temporibus litteræ convocationis fierent tam ex parte obedientiæ Benedicti, quam ex parte congregationis Conſtantienſis. Inter certos autem modos unus fuit, ut hæc eſſet litterarum inſcriptio ex parte Concilij: *miſeratione divinâ Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi Cardinales, Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Prælati, & cæteri in conſtantiâ Provinciæ Moguntiæ in Chriſti nomine congregati, Illuſtri Principi Ferdinando Dei Gratiâ Arragonum & Siciliæ Regi, &c.* Sine ullâ mentione Generalis Concilij. Et ſexaginta litteræ cum hac inſcriptione miſſæ ſunt à Concilio ad Regem Arragonum pro Prælatis ſuis tàm in Regno Arragoniæ, quam aliis regnis & terris conſtitutus.

Obſervat demum, quod hac unione mediante *erit Conſtantiæ univerſalis Synodus totius Chriſtianitatis :* ac ſi innueret, ante unionem reipſa talem non fuiſſe, prout apertius volunt ipſa concordata Narbonenſia, in quibus non fiebat mentio Conſtantienſis Synodi tamquam generalis niſi addito : *ſic per eius obedientiam nuncupata :* in quibus ſtatuebatur, novam Concilij convocationem ex utrâque parte faciendam, adeo ut Patres obedientiæ Benedicti alios Conſtantiæ conſtitutos ad Concilium univerſale vocarent : in quibus demum vetabatur Patribus Conſtantiæ conſtitutis, ne in litteris convocatoriis nomen Generalis Concilij uſurparent. Et concordata hæc omnia continentia non ſolum inita ſunt à deputatis Concilij, ſed & quatuor Nationes Concilium Conſtantienſe cum Sacro Cardinalium collegio conſtituentes hæc ipſa acceptarunt, & juramento confirmarunt, ut fidem faciunt 20. Cardinalium, 2. Patriarcharum, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Abbatum, Ambaxiatorum, aliorumque nomina Actis Seſſionis 20. inſerta.

Hiſce omnibus alia addi poſſunt ex geſtis Concilij hucuſque ineditis : quando nimirum Arragonenſes ad Concilium venëre, exortis ante unionem quibuſdam difficultatibus, legatos Regis expreſsè dixiſſe, *quod quidem vellent ſe unire Concilio, non tamen reputare, eſſe Generale Concilium, neque agi de rebus Concilij Generalis, donec venirent legati Regis Caſtellæ.* Quibus verbis nihil clarius deſiderari poteſt. Iis autem conſonant litteræ ſcriptæ à Rege & Reginâ Caſtellæ *ad congregationem quatuor Nationum in Conſtantiâ. Sic enim*, ut ſubdunt ipſamet geſta, *intitulantur litteræ.* Ac ſi notaſſent, Caſtellanos congregationem Conſtantienſem ne quidem habuiſſe pro Concilio : idemque obſervant eadem Geſta de litteris Regis Schotiæ anno 1416. conſcriptis, in quibus *ſe recommendat Concilio, quod vocat congregationem in Conſtantiâ.*

4. Codic. M.SS.

Geſta Concilij in 4. Cod. M.SS.

Adjun-

Adjungam ulterius ex iiſdem geſtis, quod nunc planè ignorat Orbis Catholicus: cum Seſſione 14. à Concilio ſub graviſſimis pœnis editum fuiſſet terribile Decretum de non eligendo ſine aſſenſu Concilij Pontifice, Cardinales, quia id factum erat ſine præviâ collegij deliberatione, poſt Seſſionem 38. apud omnes Nationes proteſtati ſunt, quod decretum illud haberent pro invalido & nullo. Et Natio Hiſpana poſtea adjunxit, ſe illo decreto, licet alias validum exiſteret, minimè teneri, quia Seſſione 14. nondum adfuerat Concilio. Et hæc adeo rationi conſentanea exiſtimarunt Nationes Italiæ & Galliæ, ut Hiſpanorum dicta laudarint & approbarint, quandoquidem ea proteſtationi ſub nomine ſuo factæ inſeri permiſerint. Et cum hæc veriſſima eſſe geſta ipſa à nobis ſuperius edita teſtentur, videre poteſt Orbis Catholicus, qua ratione prætendatur, Concilium Seſſione quintâ ſufficienter Eccleſiam univerſalem repræſentaſſe, ut fideles omnes obligentur eius decretis, quibus, cum ſtatuerentur, non ſolum Hiſpani aſſenſum ſuum non præbuerunt, ſed nec obedientia Benedicti XIII. nec obedientia Gregorij XII. interfuere, & contra quæ ex obedientiâ Ioannis 23. plerique Patres locuti ſunt in Nationibus, Cardinales deinde cum Galliæ oratoribus proteſtati ſunt.

Neque hinc ſequitur, Ioannis 23. depoſitionem & electionem Martini quinti in dubium vocari poſſe: quoad depoſitionem enim Ioannis 23. eam non tentavit Concilium, niſi obtento conſenſu ipſius, & procuratâ illius renuntiatione, quam poſtea in libertatè conſtitutus ratam habuit, prout patet ex Leonardo Aretino in Hiſtoriâ rerum Italicarum, ubi ſcribit: *erat ſcrupulus apud multos, quoniam depoſitio abdicatioque illius violenta fuerat, num jure ſubſiſteret; quod ſi illa dubia, Martini quoque electio in ambiguum veniebat, quoniam non vacanti Eccleſia provideri de novo Paſtore non potuerat. Ob hunc timorem Martinus, &* Leonard. Aretin.

 ſimul

ſimul ne Germaniæ Principes hoc habentes idolum, per eam occaſionem aliquid quandoque molirentur, redimendum Ioannem, & in Italiam reducendum providit. Igitur per hunc modum exemptus carcere, cum in Galliam perveniſſet, conſilio Martini cognito (id erat, ut Mantuæ perpetuo carcere teneretur) antequam Mantuam veniret, rurſus aufugiens in Ligures abiit. Ibi cum eſſet liber & ſui juris, ſive conſcientia ductus, ſive quod deſperabat aliquid proſpicere poſſe, ſponte ſua Florentiam venit, & ſeſe pedibus Martini ſubjiciens, eum ut Pontificem verum, & unicum recognovit.

Ultimum hoc clarius exponit auctor Anonymus poſt Geſta Concilij Conſtantienſis, cujus hæc ſunt verba ex
2. M SS. Codic. M. SS. Codicibus: *Anno Domini* 1419. *intravit cum magnâ admiratione Florentiam in habitu ſolum Doctorali, ut erat, & rectâ viâ venit ad præſentiam Papæ cum maximâ humilitate, & oſculatus pedem, & manus, & os, ac quibuſcumque verbis prolatis de propoſito, quod ſemper habuerat ad unionem Eccleſiæ, approbavit, & ratificavit renuntiationem Papatus alias per eum factam, & cognovit Dominum Papam Martinum velut Summum Pontificem, promittens eidem, tanquam Summo Pontifici obedire, & recommendavit ſe, & ſtatum ſuum eidem Summo Pontifici, & tam humiliter fecit hæc, quod multos Cardinales & alios præſentes provocavit ad lacrymas, vixque nullus audiens poterat lacrymas detinere. Poſtmodum tractato per Dominum Papam cum Cardinalibus, licet aliqui contradicerent, factus eſt Cardinalis & Epiſcopus Tuſculanus, & exinde pluries venit ad palatium in conſiſtoriis privatis, & alia geſſit, ut cæteri Cardinales Epiſcopi, & fecit ſe vocari Cardinalem Florentinum.* Hæc auctor de Ioanne, quem poſt VII. Menſes adepti Cardinalatus Florentiæ obiiſſe refert. Ex quibus manifeſtum fit, ſi quis ſcrupulus de legitima electione Martini ſupererat in nonnullorum animis, hunc ſublatum fuiſſe per ſpontaneam Ioannis renuntiationem, quamvis revera hac renuntiatione minimè indiguerit Martini electio, utpote facta à tribus obedientiis, & conſenſu totius Orbis

Digitized by Google

Orbis Catholici roborata : quæ an de Decretis Seſſionis quartæ & quintæ dici poſſint, ſic ut ab unâ obedientiâ eâque non integrâ edita, poſtmodum à tribus obedientiis Conſtantiæ adunatis fuerint confirmata, & totâ demum Eccleſiâ recepta, jam videre neceſſe eſt. Cum enim præfatus ſæpè clerus ſecundo loco improbet ſententiam eorum, qui decreta illa, ut minus confirmata robore carere exiſtimant, & tertio loco eorum opinionem rejiciat, qui decreta de ſolo ſchiſmatis tempore intelligunt. Nos, quia ita rerum ordo exigit, à tertio incipiemus, & quid ipſimet Patres Conſtantienſes de ſenſu & auctoritate Decretorum poſt trium obedientiarum unionem tenuerint, inveſtigabimus, unde ſit.

C A P V T II.

Quid Patres Conſtantienſes poſt trium præſertim obedientiarum unionem de ſenſu & auctoritate Decretorum Seſſionis quartæ & quintæ tenuerint?

Agerem hic de ſententiâ Theologorum, qui Decreta Seſſionum quartæ & quintæ de ſolo ſchiſmatis tempore intellexerunt, oſtenderemque, quibus fundamentis innixi ipſa Decretorum verba eodem ſenſu interpretati ſint, niſi occaſione geſtorum hactenus ineditorum ipſam Patrum Conſtantienſium mentem aperiri poſſe animadvertiſſem. Cum enim de ſenſu Decretorum certius conſtare non poſſit, quam ex mente conſtituentium, illam ex actis nunc primò repertis eruendam eſſe duxi, & non ſolum, quid Patres unius obedientiæ, dum ea conſtituerunt, ſed etiam, quid Patres poſt trium obedientiarum unionem per decreta illa intel-

intellexerint, & quænam ex illis, ac quomodo in auctoritatem receperint, oſtendendum præ cæteris exiſtimavi.

Ac primò quidem de Patribus unius obedientiæ, qui Seſſionem quartam contradicentibus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus celebrare ſtatuerant, habes ſuperiori capite articulo 2. Teſtimonium ex geſtis Concilij citatum à Baſileenſibus, qui eo fraudulenter uſi ſunt, ad oſtendendum, Decreta Seſſionis quartæ & quintæ conſentientibus omnibus Concilij Patribus fuiſſe edita. Colligitur ex illo, Nationes ſine communi & debitâ tantæ rei deliberatione ſtatuiſſe, ut Seſſione quartâ in primò Decreto decerneretur, unumquemque, licet Pontificalis auctoritatis, obedire debere Conſtantienſis Concilij Decretis ad fidem, unionem, & reformationem Eccleſiæ in capite & membris ſpectantibus: Secundum vero Decretum huic adjungeretur, quod contumaciter ſive hujus, ſive alterius Generalis Concilij Decretis quoad prædicta obedire contemnentes, puniri poſſint, & legitimæ Pœnitentiæ ſubjici, licet eſſent Pontificalis auctoritatis. Hiſce autem Decretis oppoſuerunt ſe Franciſcus Zabarella Cardinalis Florentinus cum pluribus aliis, qui propter diverſas opiniones Concilij Generalis ſupra Papam maximè in his, quæ pertinent ad reformationem Eccleſiæ, voluerunt à primo Decreto auferri articulum de ea mentionem facientem, & omitti ſecundum Decretum de puniendo Pontifice contumace, quod ex primò dependet: *quia*, inquiunt Geſta à Baſileenſibus citata: *Cardinalis Florentinus ſubſtinebat, quod ille articulus non erat verus de jure, & propter hoc plures Cardinales etiam quia ſuper illis definitionibus non fuerant habitæ nec ſufficienter petitæ deliberationes eorum, nolebant ſeſſioni prædictæ intereſſe.*

Geſta Conſtant. Concilij.

Maxima igitur & præcipua contentio fuit circa reformationem Eccleſiæ in capite & membris, & an Pontifex

tifex Decretis à Concilo Conſtantienſi deſuper edendis obedire teneretur, ita ut ſi contumaciter obedire contempſerit ſive Conſtantienſis ſive alterius Generalis Concilij Decretis ad prædicta ſpectantibus, puniri poſſit. Negabat hæc Cardinalis Florentinus cum ſuis ſequacibus, ſuſtinuitque, illud non eſſe verum de jure, quod adeo efficaciter propugnavit, ut ipſi deputati Nationum ab articuli illius & ſecundi Decreti publicatione Seſſione quartâ abſtinendum eſſe duxerint, & ſic divino flamine inſpirante omnes unius obedientiæ Patres in unam eamdemque ſententiam conſpirarint, quæ opinionem de ſuperioritate Concilij ſuprà verum & indubitatum Pontificem nullatenus attingebat: concluſum enim, ut ſolum declararetur Seſſione quartâ, quod ipſa Synodus Conſtantienſis, quæ tempore ſchiſmatis celebrabatur, poteſtatem haberet edendi decreta ad fidem pro extirpandis hæreticis, & unionem pro extirpatione ſchiſmatis ſpectantia, quibus omnes licet Pontificalis auctoritatis, ut tres ſeſe tunc pro Pontificibus gerentes, obedire deberent tamquam Decretis Eccleſiæ legitimè factis.

Celebratâ itaque Seſſione quartâ abſque eo, quod in illa aliquid ſtatutum fuiſſet de Conciliorum Generalium præterquam Conſtantienſis auctoritate circa fidei & unionis materias, fuit poſt illam ſeſſionem, ut dicitur in geſtis à Baſileenſibus citatis, per Franciſcum Zabarellam Cardinalem Florentinum ſuper articulo de reformatione Eccleſiæ aliqualiter diſputatum cum deputatis Nationum, quid vero ex utraque parte dictum ſit, latet & ignoratur: nihil enim referunt geſta Concilij, nihil commemorat Regeſtum, nihil planè habent acta ab ipſis Prothonotariis conſcripta. Quòd ſi tamen conjecturis uti liceat, nullatenus dubitem, quin Cardinalis Florentinus rationes allegarit, quas ante Seſſionem quartam de non publicandis decretis habuerat, propter

diverſas nimirum opiniones de poteſtate Concilij Generalis maximè in his, quæ pertinent ad reformationem Eccleſiæ. Quidquid enim ſit de Concilij poteſtate, quam tempore ſchiſmatis Synodus immediatè à Deo habet ad extirpationem graſſantis hæreſis & peſtiferi ſchiſmatis, quod deficiente vero & indubitato Pontifice nulla alia auctoritas in Eccleſiâ reſtet ad illorum progreſſui obſiſtendum, ideoque de his ſtatui potuerit id, quod Decreto primò Seſſionis quartæ continetur, abſque eo quod hoc indubitati Pontificis auctoritatem impeteret, hærebat tamen Cardinalis Florentinus non percipiens, quomodo Concilium Conſtantienſe de reformatione Eccleſiæ in capite ſtatueret, niſi & jurisdictionem ſupra ipſum Eccleſiæ caput uſurparet.

Quid hic reſponderint Nationum deputati, latet, ut diximus, & ignoratur: potuerunt tamen reſpondere, ſeſe primò acturos de unione etiam membrorum cum capite, & poſt electionem unius indubitati Pontificis ipſo præſente de reformatione. Potuerunt item reſpondere, ante electionem veri Pontificis ſeſe non acturos de reformatione in capite, niſi quantum ſpectat ad illa, quæ tempore ſchiſmatis ſtatuta erant per dubios Pontifices, & vel ob ſcandalum evitandum remedio, vel ob diſciplinæ inſtaurationem reformatione indigebant. Potuerunt demum reſpondere, tempore, quo plures de Papatu contendunt, Concilium Generale poteſtatem immediate à Deo habere ſtatuendi, quæcumque neceſſaria vel utilia judicaverit, & illius ſtatutis obediendum eſſe ac ſi verus Pontifex una cum Concilio ſtatuiſſet, hocque non tangere opinionem de ſuperioritate Concilij ſuprà Papam, cum illa verſetur circa caſum, quando ex una parte eſt Concilium legitimè convocatum, & ex alia unicus & indubitatus Pontifex, de quibus eodem tempore exiſtentibus quæſtio erat inter Theologos & canoniſtas, cujuſnam tamquam ſuperioris

ris

ris auctoritati obediendum eſſet. Hæc, ut dixi reſpondere poterant deputati Nationum ad articulum de reformatione Eccleſiæ in primò Decreto controverſum. Quoad ſecundum Decretum de puniendo etiam Pontifice contumacè dicere poterant, id quod habetur in geſtis, illud pendere ex Decreto primò, idque ſufficienter indicari per hæc verba: *ſuper præmiſſis ſeu ad ea ſpectantibus factis vel faciendis.* Quod ſi tamen velis, deputatos Nationum aliud quid propugnaſſe, quod cum Cardinalis Florentini ſententiâ ex adverſo pugnabat, conſtat ex geſtis, neque à deputatis Nationum cum Cardinali Florentino de capitulis ſufficienter, ſed ut dicitur, *aliqualiter* dumtaxat diſputatum fuiſſe, neque Cardinalem Florentinum cum ſuis è ſacro collegio ſequacibus & Regis Galliæ oratoribus publicationi Decretorum Seſſionis quintæ, in qua Nationes abſque aliâ inquiſitione illa publicarunt, acquieviſſe, ſed proteſtatos fuiſſe, quod ob ſcandalum evitandum ad ſeſſionem ibant, non animo conſentiendi his, quæ audiverant in ipsâ ſtatui debere, ut & ſuprà vidimus ex Regeſto actorum Conſtantienſis Concilij.

Hiſce de ſenſu Decretorum à Patribus unius obedientiæ intento prænotatis, videamus jam, quid Patres poſt trium obedientiarum unionem de ſenſu illorum tradiderint, & quomodo Decreta illa in auctoritatem receperint. Ac primò quidem de ſenſu primi Decreti Seſſionis quintæ circa articulum reformationis Eccleſiæ in capite, omitto notare omnia illa, quæ à deputatis deliberata feruntur abſque ulla concluſione & publicatione, præterquam ubi de ſtatutis à dubiis Pontificibus agebatur: omitto inſuper omnia illa, quæ Cardinales indirectè fecerunt, ne Concilium reformationis materiam præmitteret materiæ electionis. Sufficit enim notare ex Geſtis Concilij, Anglos & Germanos ad inſtantiam Regis Romanorum concluſiſſe, quod nullatenus

agerent de modo electionis futuri Pontificis, niſi abſolutâ materiâ reformationis in capite, & hoc adeo diſplicuiſſe non ſolum Cardinalibus, ſed & tribus aliis Nationibus Italicæ, Gallicanæ, & Hiſpanæ, ut unanimi conſenſu fecerint proteſtationem ſuperius inter Acta Concilij Conſtantienſis editam, quâ oſtendunt, electionem Pontificis ante cætera omnia faciendam, tum ob alia, tum ob illud maximè. *Quod Clerus & populus nonnullorum Regnorum, & Provinciarum nondum ſolidè & clarè huic Sacro Concilio adhæſerint, ſed, ut communiter fertur, expectant fiendæ electionis Summi Pontificis eventum, ut ſi electus fuerit canonicè, illi obediant, alias non. Nec non etiam, quod quorumdam, qui eidem Concilio adhæſerunt, propter rumores diſcordiarum, & quaſi impreſſionum, quas in eodem Concilio fieri audiunt, fides jam de eodem Concilio dicitur vacillare: ob quæ jam ſcriptum, & relatum eſt à pluribus Magnatibus, & aliis Zelatoribus pacis, & unionis Eccleſiæ, in Italia plurimum dubitari, ne in Vrbe Roma prætextu rumorum, & dilationis prædictorum aliquis pro Summo Pontifice aſſumatur, cui forſan præmiſſis attentis tota Italia obediret.* Ex quibus videmus clariſſimè, extra Concilium non unam Nationum de eius decretis fuiſſe ſententiam, ſed Regna, & Provincias fuiſſe, quæ Concilij Decretis non obediendum putabant: quin imo ex iis, qui Concilio adhæſerant, non defuiſſe, apud quos fides eius vacillabat, & ipſum populum, ac Clerum Romanum de alio eligendo Pontifice cogitaſſe, quod Pontifici potius, quam Concilio ſeorſim ſumpto obedire vellent.

Geſta Concilij ex 4. Cod. M. SS.

Notandum præterea, cum tres Nationes cum collegio Cardinalium in ipſo Conſtantienſi Concilio hujus ſententiæ eſſent, ut ante omnia electio Pontificis præcedere deberet, & Natio Germanica objiceret, quod agere de modo electionis ante reformationem, eſſet contra Decreta Concilij & capitula Narbonæ concordata: à tribus Nationibus, & collegio Cardinalium

Digitized by Google

reſponſum fuiſſe : Decreta in primis non contradicere, *ſed velle contrarium : in omnibus enim locis*, inquiunt, *ubi vel Concilium, vel dicta capitula de agendis in iſto Concilio loquuntur, ſemper proponunt unionem, quæ unio nec eſt, nec dici poteſt perfecta, niſi Eccleſia unum caput miniſteriale habeat, cui corpus Eccleſiæ uniatur. Duplex enim ſecundum Sacros Doctores eſt unio Eccleſiæ : una membrorum invicem, quæ jam creditur eſſe facta, altera membrorum ad caput, ut conſtituatur corpus integrum, & perfectum, & iſta non eſt facta, igitur primo loco fienda.* Deinde in capitulis Narbonenſibus dixerunt hunc eſſe ordinem : *quod agatur de ejectione Petri de Luna, de electione Summi Pontificis, & de reformatione Eccleſiæ in capite, & in membris.* Et hic habes ſenſum Decreti 1. Seſſionis 5. per *Decreta Concilij* enim à Natione Germanicâ objecta intelliguntur Decreta Seſſionis quintæ, in quibus ſolum agitur de reformatione Eccleſiæ in curiâ Romanâ ſive capite : & illa decreta quocumque tandem ſenſu ſeſſione illâ ab unâ obedientiâ contradicentibus pluribus Cardinalibus fuerint edita, poſt Seſſionem 38. unitis jam tribus obedientiis hoc ſenſu intelligenda dicuntur, ut non de Concilio ſeorſim ſumpto, quem ſenſum ſuperioritati Concilij favere exiſtimaverant Cardinales, ſed Concilio, cui verus, & indubitatus Pontifex adeſt, qui ſenſus nihil ad ſuperioritatem Concilij facit, intelligantur. Neque ego ſum, qui ita decreta expono, ſed ipſimet Concilij Conſtantienſis Patres, Sacrum Cardinalium collegium, tota Natio Italica, Natio Hiſpana, & quod caput eſt, ipſa Natio Gallicana, cujus Biturícenſis Archiepiſcopus ipſius Regis Galliæ legatus integram proteſtationem publicaſſet, niſi ob factum occaſione Regis Romanorum tumultum, in lectione illius pergere impeditus fuiſſet.

Neque poſt hæc contrà Baſileenſes aliis monumentis opus eſt, ut oſtendatur, quantum à ſenſu Conſtantienſis Synodi alieni fuerint, dum Decretum primum Seſſion. 5.

de ſuperioritate Concilij intellectum, ac ſi fidei eſſet; proponere auſi fuerunt. Dum aliqui reformationem in capite per Concilium ſeorſim ſumptum aggredi tentabant, permiſit omnipotens Deus, talia occurrere, quæ hunc errorem corrigerent, & illam ſine ipſo Pontifice fieri non poſſe, oſtenderent: *ſi enim reformatio fienda eſt*, inquiunt tres Nationes cum collegio Cardinalium: *quæ major eſt, aut eſſe poteſt in corpore deformitas, quam carere capite, & acephalum eſſe: illa igitur prior tamquam magis neceſſaria debet eſſe reformatio, quæ corpus ipſum ad caput reformet, & informet, & contrarium aſſerere, vel facere, non videtur eſſe ſecurum.*

Contra hæc autem cum duo ex Cardinalibus, & pauci ex tribus Nationibus Nationi Germanicæ adhærerent, audiendos illos non eſſe ipſæ Nationes aſſeruère, pro ratione addentes, quod turpe ſit à ſua Natione deficere, & ignominioſum in rebus ſpiritualibus non viris Eccleſiaſticis, ſed Regi Romanorum adhærere, ad quem præmiſſa tractare, aut differre non pertinebat: unde dictæ tres Nationes proteſtatæ ſunt cum Sacro Cardinalium collegio, de providendo Eccleſiæ Dei per remedia oportuna, ſi reformationis materiam ante electionem veri & indubitati Pontificis præcedere debere, Germani pertinaciter in poſterùm tuerentur. Quâ re nihil gravius dici poterat à Cardinalium collegio, & ex parte trium Nationum cum dicto collegio multo majorem partem, & saniorem Conſtantienſis Concilij facientium, & majorem partem univerſalis Eccleſiæ repræſentantium.

Verum quidem eſt, notari in geſtis Concilij, hæc magnam animorum perturbationem Regi, ipſique adhærentibus attuliſſe, pluraque machinamenta hanc ob rem facta contra Cardinalium collegium, & horrendam tempeſtatem in Concilio obinde exortam fuiſſe: ſed ſi eſſet ex una parte Rex Romanorum milite armato paratus ad capiendum Cardinales, & Prælatos, ipſaque Natio Germanica reformationem præcedere debere, ſuſtine-

ſuſtineret. Stabat ex alterâ parte major numerus Patrum cum collegio Cardinalium, qui unionem in capite, ſeu electionem indubitati Pontificis præcedere debere oſtendebant, & dum terrore adigebantur; apertè concluſum eſt in ſacro collegio, *quod propter tales minas, & timores incuſſos, neque propter machinationes, quas ſciebant Cardinales fieri contra eos, non dimitterent proſecutionem unionis Eccleſiæ uſque ad mortem, & portabant capellum rubeum in ſignum Martyrij, ſi opus eſſet pro Eccleſiâ Dei, nec de aliquo terrebantur.* Unde, & ſignificatâ Regis indignatione, & deliberatione finali de capiendis octo Cardinalibus, aliiſque Prælatis, ut ducerentur ad diverſa loca in exilium. *Cardinales, & alij, de quorum etiam proſcriptione dicebatur, conſtantes ſteterunt, nec omiſerunt loqui, & proſequi, quæ juſta eis videbantur.* Geſta Concilij in 4. Cod. M.SS.

Obſervatur deinde in geſtis Concilij, hanc Cardinalium & Prælatorum conſtantiam fuiſſe victricem, & de aliis triumpaſſe. Nam primò Natio Anglicana deputatos ſuos pro modo electionis conceſſit, *& ad mandatum Regis Angliæ dimiſit in illâ materiâ Regem Romanorum*: per Oratores autem Regis Angliæ factâ inter Cardinales, & Regem Romanorum concordiâ, ſtatim *Patriarcha Antiochenus, Archiepiſcopus Mediolanenſis, Epiſcopus Adrienſis, & duo Cardinales Bononienſis, & Senenſis, & alij de Galliâ & Italiâ, qui adhæſerant Regi, dimiſerunt Regem*, nec ſolum obtulerunt Cardinalibus eſſe cum illis, ſed qui hoſtes eorum fuerant, jam ante omnes alios materiam electionis urgebant. Unde cum initâ laudatâ concordiâ Rex Romanorum verbo ſuo non ſtetiſſet, ſed cum Natione Germanicâ de novo proponeret, ut reformatio præcederet, magna iterum in Concilio orta eſt controverſia, & inſiſtentibus quatuor Nationibus cum collegio Cardinalium pro acceleratione electionis, tandem victa Natio Germanicâ conſenſum præbuit, petivitque *aſſecurationem, & cautionem per decretum irritans, quod poſt electio-*

Digitized by Google

electionem Papæ fieret reformatio ante coronationem Papæ, & adminiſtrationem aliquam; poſtea fuerunt facta diverſa formæ Decreti ad hoc. Tandem fuit dictum, quod Papa electus ligari non poterat. Notanda ſunt hæc ultima verba poſt ſeriam deliberationem pro finali reſponſione data. Ex iis enim non difficile colligitur, aliam longè fuiſſe mentem Patrum Conſtantienſium de auctoritate Summi Pontificis, quam Orbi Catholico obtrudere conata fuit turba Baſileenſium.

Enimverò, ſi Concilium ſeorſim ſumptum ſit ſupra unicum, & legitimum Pontificem, & de legitimo Pontifice intelligenda ſint Decreta Seſſionis quintæ ſuperius allata, ut Baſileenſes voluerunt, cur quæſo Concilium Conſtantienſe hæc Decreta in præſenti locum habere noluit? cur non renovavit, Pontificem obedire debere Concilij Decretis, ſic ut qui obedire comtempſerit, debitè puniatur? cur his fundamentis innixum non judicavit, electionem Pontificis in caſu contumaciæ irritandam? nihil horum tentavit Concilium, quia aliena fuerunt à mente Patrum Conſtantienſium, unde Germanis reſponſum eſt: *Papa electus ligari non poteſt.* Quando Decreta Seſſionis quintæ ab unâ obedientiâ edita fuerunt, tres erant de Papatu contendentes, & illa ad liberius obtinendam unionem ſtatuta ſunt: quando verò agebatur poſt Seſſionem 38. de Decreto irritante, ſermo erat de unico, & indubitato Pontifice, quem etiam ante coronationem ligari non poſſe, reſponſum eſt. Memoriâ ſcilicet repetebant Patres Conſtantienſis Concilij illud Antiquorum effatum, quod qui ſummam poteſtatem ligandi & ſolvendi à Christo Domino acceperat in Petro, ita alios judicet, ut de illo nemo mortalium ſententiam ferat, ideoque *Papa electus ligari non poſſit.* Hoc à Patribus Conſtantienſibus datum reſponſum, nemo in hunc uſque diem typis edidit, & quia illud aliaque plurà iguoravit Orbis Catholicus, opinio Baſileenſium apud nonnul-

Digitized by Google

nonnullos prævaluit, ad quam evertendam vel hoc ſolum teſtimonium ſufficit.

Cum enim hoc audiſſent, finaliter conſenſerunt, quod daretur per Decretum Concilij in formâ cautiæ de fiendâ reformatione poſt electionem Papæ, ita ut Romanus Pontifex per Dei Gratiam tunc aſſumendus cum ipſo Conſtantienſi Concilio vel deputandis per ſingulas Nationes deberet reformare Eccleſiam in capite & in membris juxtà capitula in unum collecta, inter quæ ad inſtantiam Nationis Germanicæ poſitus erat ſequens : *propter quæ, & quomodo Papa poſſit corrigi, aut deponi.* Quem articulum numquam futuri Pontificis judicio decidendum commiſiſſet Concilium, ſi editum ab unâ obedientiâ Seſſione quintâ Decretum pro legitimo & indubitato habuiſſet. Et hoc eſt, quod olim legatis Galliæ Decreta Seſſionis quintæ pro auctoritate Concilij Generalis ſuprà Papam allegantibus reſponderunt tres Cardinales ab Eugenio IV. deputati in actis hucuſque ineditis : *Primò, quod Patres de Conſtantiâ non videntur habuiſſe illum erroneum ſenſum de poteſtate Conciliorum, quem habuerunt Baſilcenſes, & practicaverunt. Secundò, quod diffinitio facta in Conſtantiâ, fuit facta tempore ſchiſmatis ab unâ obedientiâ tantum, videlicet Ioannis 23. & non totâ univerſali Eccleſiâ : unde cum omnes obedientiæ ſimul Conſtantiæ convenirent, decreverunt in Seſſione 36. quod Papa cum Concilio haberet declarare, propter quæ & quomodo * ipſa poſſet corrigi.* * ipſe

Neque putes, his omnibus obſtare, quod non ſolum Nationes, ſed & ipſi Cardinales deputatos dederint pro materia reformationis, & reipſa ante electionem Pontificis aliqua in materia reformationis ſtatuerint ad Curiam aut Pontificia Decreta ſpectantia, ut Seſſione 19. in causâ fratrum minorum, & Seſſione 39. in causâ Curiæ Romanæ : quidquid enim deputati à Nationibus & Cardinalibus conſtituti egerint, patet ex actis, nihil determinaſſe, concluſiſſe, aut Concilio ipſi circa refor-

 mationem

mationem in capite definiendum obtuliſſe, quam quod Pontifices dubios ſpectat, vel eorum Decreta tempore ſchiſmatis facta, ut ſunt Decreta Seſſione 19. in causâ fratrum minorum contra bullam Alexandri V. & aliâ Seſſione 39. de ſpoliis & procurationibus, de non transferendis invitis &c. In quibus rebus exceſſerant tempore ſchiſmatis varij pro Pontificibus ſeſe gerentes. Quod ſi aliqua ſint, quæ etiam Pontifices indubitatos tangunt, ut capitulum frequens, & aliud de profeſſione fidei faciendâ ante conſecrationem à Pontificibus, illa ſpectant ad extinctionem futurorum ſchiſmatum, ut capitulum frequens, in quo Patres Conſtantienſes pro veris & indubitatis Pontificibus nullam pœnam injungunt, nullam mentionem coactionis faciunt, prout tamen faciunt in Decreto de ſchiſmatis tempore, ubi circa Pontifices tempore illo viventes pœnas etiam privationis Papatus conſtituunt. Quoad profeſſionem fidei autem juxta antiquorum mores Pontificibus præſcriptam, notandum, quantâ cum cautelâ Patres proceſſerint: enumerant omnia Concilia Generalia tam in oriente quam occidente ante illud tempus celebrata, in quorum Decreta ad fidem ſpectantia Pontifices ante conſecrationem jurare debebant, ſolius autem Conſtantienſis Concilij mentionem omiſerunt. Nullum Concilium ex omnibus Generalibus tam ſpecialem conſtitutionem ediderat de obſervandis à quocumque, etiamſi Pontificalis auctoritatis exiſtat, Decretis fidei à ſe ſtatuendis, quam hoc Concilium Conſtantienſe Seſſione quintâ, & cum ageretur Seſſione 39. de profeſſione Pontificis pro obſervandis Decretis Generalium Conciliorum, adducuntur octo prima Concilia, quæ ſunt omnia Generalia ab Orientalibus celebrata, & adduntur Concilia Romæ in Laterano, Lugduni, & Viennæ habita, quæ erant omnia Generalia ab Occidentalibus ante illud tempus celebrata, & Decreta fidei continentia: Conſtantienſis

verò

verò Concilij nulla ſit mentio; licet jam plura edidiſſet de fide Decreta, quam ullum præcedens Concilium; quid hic ſubſit, dicant obſecro, qui norint? nos ſanè vel ex hoc loco evincimus, ipſum Conſtantienſe Concilium Seſſione 39. ad fidei Decreta à ſe edita Romanos Pontifices ante approbationem adſtringere noluiſſe: Romani enim Pontificis eſſe, ut Decreta fidei à Concilio ſtatuta approbet & confirmet, ſufficienter patebit ex ſequentibus.

CAPVT III.

An improbanda ſit eorum ſententia, qui Decreta Seſſionis quintæ ut minus confirmata robore carere exiſtimarunt.

DUo ſunt, ex quibus Decreta Seſſionis quintæ ut minus confirmata robore caruiſſe prætendi poſſunt. Cum enim ab unâ dumtaxat obedientiâ ſtatuta ſint, quæri poteſt primò, an poſt trium obedientiarum unionem ab omnibus Concilij Patribus admiſſa ſint? Secundò, cum poſt fugam Ioannis 23. pronuntiata fuerint, quæri poteſt, an poſt electionem veri & indubitati Pontificis à Martino V. comprobata ſint? poſſet præterea peti, cum non omnes Nationes & populi Concilio adhæſerint ante electionem Pontificis, an tota Eccleſia poſt ipſius electionem Decreta Seſſionis quintæ acceptarit, & uſu confirmarit: verum cum hoc Tertium parum urgeri poſſit ad infirmandam auctoritatem Decretorum Seſſionis quintæ, ſi à tribus obedientiis, & Martino quinto confirmata fuerint, relicta in aliud tempus hac de re quæſtione, duo priora dumtaxat nunc examinabimus, quod & illa ad actorum Conſtantienſium

ſium illuſtrationem faciant, quæ ſola hic illuſtranda ſuſcepimus.

Quantum autem ad Patrum Conſtantienſium ſententiam poſt trium obedientiarum unionem, licet plura ſuperiori capite dicta ſint, unum tamen hic addere neceſſe eſt, varia ſcilicet à Rege Romanorum mota fuiſſe, quorum occaſione magnæ animorum diſcordiæ inter Patres Concilij exortæ, pluresque impreſſiones factæ ſunt, ut non ſolum vi rationum, ſed & metu, ac terrore animi concertare viderentur. Videbatur renovata tempeſtas ab Evangelio deſcripta, in quâ navis Eccleſiæ ventis percuſſa, undiſque agitata operiebatur fluctibus, ut jam plurium audirentur clamores, deſperatum eſſe de unione Eccleſiæ, & non amplius curandum de ſalute publicâ, ſed cogitandum de ſalvandâ propriâ perſonâ. Eouſque pervenit tempeſtas, quam non meis verbis ſed geſtorum deſcripſi, cujus aliam rationem non invenio, quam quod vexatio det intellectum, permiſeritque Omnipotens navem Eccleſiæ horrendum jactari, ut per trium de Papatu contendentium depoſitionem vacante Sede Apoſtolicâ auctoritatis ſuæ metam non excederent Patres, neque ad alia ſe converterent, quam ad Chriſtum in ſuo vicario excitandum, verumque Pontificem eligendum, quo exurgente imperaretur ventis & mari, fieretque tranquillitas magna.

Spem hanc præter Cardinales conceperant tres Nationes, dum in proteſtatione omnium nomine factâ non ſolum Decretum Seſſionis quintæ de reformatione poſt electionem Pontificis faciendâ interpretati ſunt, ſed & à Corpore Acephalo ante electionem Pontificis præ animorum contentione, & opinionum diverſitate fieri non poſſe indicaverint: & rerum ſucceſſu edocti Angli oculos aperuerunt, & ad mandatum Regis ſui Cardinalibus adhæſerunt: quibus demum acceſſit Natio Germanica, ut de relinquendâ ad futuri Pontificis electio-

electionem reformatione conſenſum præbuerit. Electo igitur omnium votis Martino quinto, ſicut oriente ſole recedunt noctium tenebræ, ſic fugatæ ſunt animorum diſcordiæ, & dici poteſt, quod ubi Concilium ante electionem Pontificis tamquam navis ſine gubernatione hinc inde fluctibus colliſa agitabatur, poſt electionem Pontificis ſedatâ tempeſtate in tranquillo mari navigarit, quia Martino quinto dirigente Concilium, tranquillitas magna apparuit.

Vix electus erat Pontifex, quin illi, qui ſe Romanæ curiæ infenſiſſimos oſtenderant, ad pedes eius ſeſe proſtraverint, & ipſe Romanorum Rex quaſi auctoritatis Concilij oblitus ſolum Pontificem reſpexerit. Non cogitabatur de profeſſione fidei faciendâ ante conſecrationem, licet Concilium Seſſione 39. illud ſtatuiſſet, ſed electione factâ conſecratus fuit Martinus, & poſtea fidei profeſſionem fecit. De reformatione Eccleſiæ in capite, & in curiâ Romanâ una cum Concilio aut eius deputatis per Pontificem faciendâ poſuerant Patres octodecim articulos, & poſtquam Martinus quintus deputatos ex Cardinalibus dederat, & aliquot diebus eâ in re per illos cum deputatis Concilij egerat, ex XVIII. non niſi ſex articuli publicati fuēre Seſſione XLIII. addito, quod tam hiſce articulis, quam alijs in particulari cum Nationibus concordatis ſatisfactum ſit Decreto ſuper reformatione per Concilium edito.

Neque mirum videri debet, ex XVIII. articulis fuiſſe relictos XII. quia inter illos plures erant Sedis Apoſtolicæ auctoritatem immediatè tangentes, quos ſi Concilium Acephalum reformari deſiderarat, Concilium capiti ſuo unitum deſeruerat. Nempe erat tunc Pontifex, qui Sedis Apoſtolicæ auctoritatem defendebat, eiuſque jura tuebatur: & quamvis aliqui dicant, reformationis capita ad futurum Concilium, quod Martinus V. juxta capitulum frequens Papiam poſt quinquennium celebran-

I 3 dum

Digitized by Google

dum indixerat, fuiſſe reſervata, & interim pro illo quinquennio cum ſingulis Nationibus concordata de illis inita. Ego tamen, qui concordata hucuſque inedita legi, teſtari poſſum, de omnibus reformationis articulis actum fuiſſe à Natione Germanica poſt electionem Summi Pontificis: idem teſtantur XV. capitula à Philippo Labbeo ex codice Capranicenſi edita, & male ad Seſſionem 40. cum ad Seſſionem 43. ſpectent, relata. Enimverò ſub 15. illis capitulis comprehenduntur omnes articuli reformationis, unico dumtaxat excepto, in quo petitur: *propter qua & quomodo Papa poſſit corrigi & deponi.* Quem proinde articulum credebam vel à Nationibus non fuiſſe propoſitum poſt electionem Pontificis, vel à Martino quinto ut novum aliquod & hucuſque inauditum fuiſſe rejectum. Et hoc ultimum reverà contigiſſe, didici ex aliis M. SS. Codicibus, in quibus non 15. ſed ſexdecim capitula exhibentur, iſteque à Labbeo omiſſus poſt titulum nonum legitur: *ex quibus cauſis Papa &c. Non videtur prout nec viſum fuit in pluribus Nationibus, circa hoc aliquod novum ſtatui vel decerni.* Reliquos articulos de annatis, indulgentiis, appellationibus, & ſi qui alij ſint auctoritatem Pontificiam vel curiam Romanam tangentes, aut ita prætermiſſi fuerunt in concordatis, ut de iis ſe nihil ſtatuere velle declararit Martinus V. aut ſi ſtatuerit, Sedis Apoſtolicæ auctoritatem illæſam ſervarit, ut de appellationibus probari poſſet ex concordatis cum Natione Gallicanâ.

Et cum hæc omnia conſtent de mente Martini V. voluerunt aliqui ex verbis eiuſdem Pontificis Seſſione 45. occaſione legatorum Regis Poloniæ prolatis, ipſa Decreta Seſſionis quintæ per eum confirmata fuiſſe. Obtulerant legati ſupradicti deputatis Concilij libellum cujuſdam Fratris Ioannis Falckenbergh notoriè crudeliſſimas hæreſes continentem, quem ut talem damnarant omnes Nationes & totum Sacrum Cardinalium

colle-

collegium, ac in ſeſſione publica damnandum ſtatuerant: unde legati animadvertentes Concilio Seſſione 45. finem impoſitum iri, rogarunt Sanctiſſimum D. Martinum in Pontificem ab eodem Concilio electum, quatenus ante diſſolutionem Concilij dictus libellus tamquam hæreſes & errores continens damnaretur, ſeu damnatus nuntiaretur, alioqui proteſtarentur de gravamine, & de appellando ad futurum Concilium. Et horum occaſione referunt acta ſuperius edita, Martinum *cum nonnulli alij multum dicerent, & tumultum facerent, impoſito omnibus ſilentio dixiſſe, reſpondendo ad prædicta, quod omnia & ſingula determinata, concluſa, & decreta in materiis fidei, per præſens Sacrum Generale Concilium Conſtantienſe Conciliariter tenere, & inviolabiliter obſervari volebat, & numquam contravenire quoquo modo, ipſaque ſic Conciliariter facta approbat, & ratificat, & non aliter, nec alio modo.* Cumque Paulus Voladiniri alter Poloniæ legatus vellet progredi, & proponere ſuperius exhibita, *fuit ſibi per Auguſtinum de Lance de mandato Domini Papæ impoſitum ſilentium ſub pœna excommunicationis, quo ſilentio impoſito idem Paulus tacuit.* Et ex his omnibus quidam conſiderantes hæc Martini verba, quod omnia & ſingula determinata & concluſa in materiis fidei per præſens Concilium Conſtantienſe Conciliariter tenere & inviolabiliter obſervare volebat, iis ipſis Decreta Seſſionis quartæ & quintæ tanquam ad materiam fidei ſpectantia, & Conciliariter determinata à Martino probata & firmata fuiſſe contenderunt.

Verum relictâ nunc controverſiâ, de *Conciliariter* actis, certum eſt, Martinum V. per materias fidei ibidem non intellexiſſe Decreta Seſſionis quartæ & quintæ: tria namque materiarum genera in Conſtantienſi Concilio diſtingui ſolebant unum materiæ fidei; ſecundum materiæ unionis; tertium materiæ reformationis. Per primum intelligebatur in Conſtantienſi Concilio, illud, quod

Digitized by Google

quod fiebat contra hæreticos : per ſecundum, quod fiebat contra tres contendentes de Papatu, & pro trium obedientiarum unione, ac electione veri, & indubitati Pontificis : per tertium, quod fiebat pro reformandâ Eccleſiâ in capite, & in membris. Duo ultima nullam pati poſſunt controverſiam : primum ex ipſiſmet actis patet : ubi de materiis fidei mentio facta reperitur, ſemper agitur de iis, quæ facta ſunt contra Ioannem Wiclef, Ioannem Hus, vel Hieronymum de Praga, eorumque articulos hæreticos, & numquam de aliâ materiâ.

Ut autem hujus rei veritas magis pateſiat, teſtantur acta Conſtantienſis Concilij à quatuor Sedis Apoſtolicæ Notariis conſcripta, quod, cum Seſſione quintâ electus Poznanienſis pronuntiaret Decreta ſuperius allata, illa edita ſint *per modum Conſtitutionum* ad conſequendum facilius unionem, & reformationem, iiſque ſic pronuntiatis ſtatim addunt : *Quibus itaque peractis ſupradictus Pater Dominus Andreas electus Poznanienſis legebat quædam adviſamenta in materiâ fidei, & ſuper materiâ Ioannis Hus detenti per Concilium, & quodam Ioanne VViclef, quæ ſequuntur &c.* Hic oculos eruditorum appello, ut acta legant, & videant, Seſſione quintâ diſtinctionem fieri inter Decreta, quæ per modum conſtitutionum dicuntur ab electo Poznanienſi pronunciata, & adviſamenta contra hæreticos prælecta, quæ ſolâ à Concilio ipſo dicuntur verſari in materia fidei : unde ijdem Notarij Seſſione ſextâ mentionem facientes materiæ fidei, non de alio, quam Ioanne Hus loquuntur, & Seſſione ſeptimâ dum ſtatutum referunt, quod *quarta Menſis Maij debeat fieri ſeſſio in materiâ fidei*, addunt : *videlicet ſuper condemnatione memoriæ Ioannis VViclef :* ut mirum non ſit, quod duo M. SS. Codices Vaticani habentes titulos in pleriſque locis actis Conſtantienſibus præfixos, quotieſcumque notant titulos *in materiâ fidei*, vel *in cauſâ fidei*, toties

agant

agant de Wicclefiſtis, Huſſitis, & Bohemis hæreticis per Concilium damnatis, ſic Codex Vatic. M. S. ſub numer. 5597. habet titulum Seſſione XIII. *in materiâ fidei*, & ſub hoc titulo decernitur contra Bohemos, communionem ſub duplici ſpecie laicis non eſſe neceſſariam, eamque illis rectè negari. Sequitur alius titulus: *deputantur commiſſarij in causâ fidei*, & ſub illo titulo agitur de examinandis cauſis particularium de hæreſi, & erroribus in fide Catholicâ, & moribus accuſatorum: idem videre eſt omnibus aliis locis, ubi tam in hoc Codice, quam in alio ſub num. 4174. fit mentio cauſæ fidei: ut indubitatum ſit, à Conſtantienſi Concilio per materias fidei illas intelligi, ubi contra hæreticos eorumque errores tunc vigentes agebatur. Neque aliud voluit Martinus quintus per materias fidei, quam quod per illas in Conſtantienſi Concilio intelligebatur, neque aliud planè intelligere debuit, quando omnia, & ſingula in materiis fidei Conciliariter determinata probavit Seſſione XLV. Enimverò occaſione libelli Ioannis Falkenbergh agebatur de propoſitionibus notoriè hæreticis damnandis, vel tamquam damnatas declarandis, adeoque de illis agebatur, quæ Concilium Conſtantienſe per materias fidei intelligebat. Quid ad hæc Martinus quintus? Reſpondit *ad prædicta*, ſe ſolum confirmare, quæ Conciliariter concluſa, & Decreta fuerant in materiis fidei, qualia erant omnia illa contrà Ioannem Hus, Ioannem Wicclef, Hieronymum de Praga, & Bohemos in publicis ſeſſionibus determinata, quæ proinde ſpeciali conſtitutione *inter cunctas*, Conſtantienſi Concilio approbante anno 1418. Octavo Kalendas Martij toti Eccleſiæ credenda propoſuit: non autem illa contra Ioannem Falkenbergh propoſita: quia licet cauſa eius in materiâ fidei eſſet, non tamen Conciliariter in publicâ ſeſſione determinata erat: ex quibus manifeſtum eſt, quod Martinus V. per materias fidei, nihil

K aliud

Digitized by Google

aliud intelligere debuit, ſed & reipſa nihil aliud intellexit, quam determinata, concluſa, & decreta contra hæreticos, eorumque propoſitiones.

Abſit igitur, Martinum V. Seſſione XLV. confirmando omnia, & ſingula in materiis fidei Conciliariter Decreta, confirmaſſe quoque Decreta Seſſionis 4. & 5. de ſuperioritate Concilij intellecta: de iis confirmandis Summus ille Pontifex nequidem tunc cogitabat. Longè aliam habebat Martinus V. de Sedis Apoſtolicæ auctoritate opinionem, quam ut illam Concilio ſeorſim ſumpto ſubmitteret: neque ut hoc probem, alio teſtimonio indigeo, quam ex actis Seſſionis XLV. deſumpto. Seſſione XIII. elegerat Concilium commiſſarios in cauſâ fidei ex collegio Cardinalium quatuor, & ex Nationibus plures, ad audiendum, & examinandum cauſas hæreſum, & errorum in fide Catholicâ, & moribus, undecumque habuiſſent, & haberent originem; cum autem Rex Poloniæ, & Dux Lituaniæ ſcripſiſſent ad Concilium pro remedio contra exortas in ſuis regionibus hæreſes, Oratores Regis Poloniæ, & Ducis Lituaniæ unum ex fautoribus hæreſum ad deputatos judices detulerant, & libellum eius hæreſibus ſcatentem damnandum obtulerant, ac re ipſa per *judices Concilij à Sacro Concilio Conſtantienſi deputatos ritè; & cum omni debita ſolemnitate, & maturitate damnatum* receperant. Neque his contenti *per omnes Nationes eiuſdem Concilij, ac Sacrum Collegium Reverendorum P. D. S. R. E. Cardinalium dictum Sacrum Concilium integrantes & conſtituentes concluſum, & ordinatum* in publicis, & authenticis Scripturis obtinuerant, quod dictus libellus *tanquam hæreſes continens in Seſſione publicâ per Sacroſanctum Concilium publicè damnaretur, ſeu damnatus nuntiaretur.* Quæ omnia licet à Concilio ſeorſim ſumpto facta eſſent, adeo ut nihil aliud reſtaret, quam in publicâ ſeſſione libellum damnatum declarari, ſolus Martinus V. ne fieret, effecit: & cum à multis multa dicerentur,

rentur, impoſito omnibus ſilentio, non petito ullo Patrum conſenſu, ſolâ auctoritate Pontificiâ de illo nihil declarandum eſſe conſtituit, & ſic omnium Nationum, & Cardinalium Decreto ſolus obſtitit : utque oſtenderet, ſibi ſupremum in rebus fidei judicium competere, acta in materiis fidei, & à Concilio Conſtantienſi in publicis Seſſionibus Decreta confirmatione ſuâ indigere monſtravit, & verba, quibus confirmabat, in publicâ Seſſione coram Patribus Conſtantienſibus iteratò pronuntiari mandavit, iiſque tacentibus, & nihil contradicentibus actis Concilij inſeri juſſit.

Neque hic finis fuit; dum enim Paulus Voladiuuri unus ex Regis Poloniæ legatis animadvertiſſet, libelli damnationem minimè publicandam, proteſtationem & appellationem ad futurum Concilium proſequi tentavit : ſed ut loqui cœpit, ſtatim *fuit ipſi de mandato Domini Noſtri Papæ impoſitum ſilentium ſub pœna excommunicationis, quo quidem ſilentio impoſito idem Paulus tacuit.* Summus autem Pontifex oſtenſurus mentem ſuam de ſupremo ſucceſſorum Petri in cauſis fidei judicio, in conſiſtorio publico an. 1418. Conſtantiæ habito conſtitutionem ad perpetuam rei memoriam fecit, & præſentibus pluribus Concilij Patribus promulgavit, in quâ reperitur hæc aſſertio : *nulli fas eſt, à ſupremo judice, videlicet Apoſtolicâ Sede, ſeu Romano Pontifice IESV Chriſti Vicario in terris appellare, aut illius judicium in cauſis fidei, quæ tanquam majores ad ipſum & Sedem Apoſtolicam deferendæ ſunt, declinare.* Apud Gerſonium.

Qui hujus conſtitutionis meminit Ioannes Gerſonius, eam occaſione legatorum Regis Poloniæ editam fuiſſe innuit, ut videre eſt in eius tractatu ſub titulo : *quomodo, & an liceat à Summo Pontifice appellare, ſeu eius judicium declinare.* Conatur in illo tractatu Gerſonius oſtendere, ſupralaudatam Martini conſtitutionem oppoſitam eſſe declarationibus ſexto Aprilis anno 1415. editis, quæ ſunt ipſæmet declarationes ab una obedientia ſine com-

Digitized by Google

muni deliberatione contra proteſtantibus Cardinalibus & Regis Galliæ Oratoribus Seſſione quintâ publicatæ, quæ ſi cum Gerſonio de abſolutâ Concilij Generalis ſuperioritate intelligas, per hanc Martini V. conſtitutionem infirmatas eſſe, cum eodem Gerſonio neceſſe eſt, admittas. Enimverò hæc Martini verba luce clariora ſunt: *nulli fas eſt, à ſupremo judice, videlicet Apoſtolicâ Sede, ſeu Romano Pontifice IESV Chriſti Vicario in terris appellare.* Qui Romanum Pontificem ſupremum in terris judicem dicit, alium in terris judicem ſupra ipſum non agnoſcit, unde & ad Concilium Generale appellari non permiſit Martinus, quod Romanum Pontificem eius judicio minimè ſubjiciendum putarit. Hæc Pontifex ille ab ipſo Conſtantienſi Concilio electus promulgavit in conſiſtorio publico Conſtantiæ habito, ut Orbis univerſus agnoſceret, Decreta Seſſionis 5. de ſuperioritate Concilij intellecta nullatenus confirmata fuiſſe à Martino quinto, ſed potius rejecta & improbata, ut damnari nequeat ſententia illorum, qui Decreta Seſſionis quintæ tanquam minus confirmata robore carere exiſtimant. Et hic ſit finis Diſſertationis de actis Conſtantienſis Concilij, ex quibus breviter nunc veritatem indicavimus, quam favente Deo fuſius, ubi neceſſitas urgebit, propugnaturi ſumus.

CENSURA.

Acta hæc Conſtantienſis Concilij, religioſè juxta ac ſapienter illuſtrata per D. EMANUELEM à SCHELSTRATE *S.T.D Canonicum Antverpienſem ac Bibliothecæ Vaticanæ Præfectum, typis meritò evulgabuntur præſertim hoc tempore. Ita atteſtor Antverpiæ, 21. Maij. M. DC. LXXXIII.*

ANTONIUS HOEFSLACH Eccleſiæ Cathedralis
Canonicus Graduatus, Librorum Cenſor.

Digitized by Google

INDEX RERUM

HAC DISSERTATIONE CONTENTARUM.

A.

ANgli poſtquam tenuerant cum Rege Romanorum, præmittendam eſſe materiam reformationis ante electionem Pontificis, deſerunt in illâ materia eumdem Regem, & tribus Nationibus ac collegio Cardinalium ſe adjungunt. Pag. 63

Appellatio a Pontifice ſupremo in cauſis fidei juſtice ad futurum Concilium damnatur Conſtantiæ in conſiſtorio publico a Martino 5. 75

Archiepiſcopus Narbonenſis ſcribit epiſtolam de concordatis Narbonenſibus, & quid de Concilio Conſtantienſi ſenſerit. 51

Articulus II. cleri anno 1682. Pariſiis congregrati de ſenſu & auctoritate Decretorum Seſſionum quartæ & quintæ Conſtantienſis Concilij. 33

B

BAſileenſes compilarunt acta Conſtantienſis Concilij prout primo edita fuerunt. 36. errarunt omittendo in primo Decreto Seſſionis quartæ particulam fidei. 37. errarunt quoque ibidem adjungendo, & reformationem Generalem Eccleſiæ Dei in capite & in membris. 37. citant Geſta Conſtantienſis Concilij hucuſque inedita, ſed omittunt verba ipſorum inſtituto minimè faventia. 40. eorum ſenſus de Decretis Conſtantienſis Concilij actis eiuſdem Concilij minimè congruit. 64

C.

CArdinales nolunt venire ad Seſſionem quartam niſi omiſſis iis, quæ Sedis Apoſtolicæ auctoritatem impetere credebant. 42. proteſtantur contra Decreta Seſſione quintâ publicanda. 44. proteſtantur contra Decretum de electione Pontificis Seſſione 14 ipſis inconſultis editum. 53. obſiſtunt Regi Romanorum volenti materiam reformationis præcedere ante electionem Pontificis. 63

Concilij Conſtantienſis quatuor primæ editiones. 35. eius acta, prout primum edita fuerunt, à Baſileenſibus compilata ſunt. 36

Concilium Conſtantienſe admiſit novam Patrum convocationem in unione obedientiæ Gregorij XII. 50. abſtinuit à titulo Generalis Concilij in unione obedientiæ Benedicti XIII 51. non fuit Synodus univerſalis totius Chriſtianitatis ante unionem cum obedientiâ Benedicti XIII. 52. ab Arragonenſibus & Caſtellanis abſolutè negatur univerſale fuiſſe ante unionem cum Hiſpanis. ibid. ante electionem Martini quinti non adhæſit illi magna Italiæ pars. 60. nihil ſtatuit de reformatione in curiâ

aut capite ante electionem Martini quinti, quam quod ſpectat ad Pontifices dubios; aut eorum Decreta. 66. *turbis plenum ante electionem Martini quinti.* 68

D.

DEcreta Seßionis 4. & 5. *ſine debitâ deliberatione edita fuerunt.* 45. *item contradicentibus pluribus Patribus, Cardinalibus, & Galliæ Regis Oratoribus.* 42

Decretum primum Seßionis quartæ à Baſileenſibus corruptum. 35

Decretum primum Seßionis quintæ ab unâ obedientiâ eâque non integrâ editum à tribus Nationibus cum collegio Cardinalium poſt Seßionem 39. *certo ſenſu expoſitum fuit, qui non favet inſtituto Baſileenſium.* 61

Decretum ſecundum Seßionis quintæ à Patribus poſt trium obedientiarum unionem in ſenſu Baſileenſium non receptum. 64

E.

EVgenij IV. *teſtimonium, quod plurimi Patres contradixerint Decretis Seßionum quartæ & quintæ Conſtantienſis Concilij.* 48. *eiuſdem teſtimonium de auctoritate Conſtantienſis Concilij.* 49

F.

FRanciſcus Zabarella *impugnat Decreta Pontificis auctoritatem tangentia.* pag. 42. *item* 56. *ſuſtinet verum non eſſe, quod Pontifices Conſtantienſi Concilio obedire deberent quoad reformationem Eccleſiæ in capite & in membris.* 57

G.

GErmani *voluerunt ante electionem unius indubitati Pontificis præcedere materiam reformationis.* 59. *urgebant omnes* 18. *Articulos reformationis poſt electionem Martini quinti.* 70

Gregorius XII. cum ſuâ obedientiâ non habuit Conſtantienſe Concilium pro legitimè convocato, unde Seßione 14. *novam convocationem fecit ante ſuam unionem.* 49

H

HIſpani *negant, Concilium fuiſſe univerſale ante ſuam unionem.* 52. *dicunt, ſe non teneri Decreto Seßionis* 14. *ante unionem ſuam edito.* 53

I.

IOannes XXIII. *fugit à Concilio Conſtantienſi, ne procuratorium ad cedendum Pontificatui dare cogeretur.* 41. *contradixit Concilio, quamdiu in libertate fuit.* 46. *deponitur ſed previo eius conſenſu, idque in libertate conſtitutus ratum habuit.* 54. *ſubmittit ſe Martino V. & moritur Cardinalis Tuſculanus.* ibid.

Ioannes Falkenbergh, eiuſque liber notoriè hæreticus. 71

Ioannes Gerſonius fatetur Martinum V. damnando appellationes ad futurum Concilium egiſſe contra Decreta Seßionis quartæ. 75

Ioannis Turrecremata teſtimonium de mente Ioan.XXIII. circa Decreta Conſtantienſis Concilij. 47

M.

MArtinus V. ex 18. Articulis reformationis ſex dumtaxat in Conſtantienſi Concilio publicari fecit. 69. in concordatis cum Nationibus Sedis Apoſtolicæ auctoritatem illæſam ſervavit. 72. non approbavit Decreta Seſſionis 4. & 5. controverſa. 73 ſolus obſtitit, ne libellus Ioannis Falkenbergh Seſſione XLV. publicè damnaretur. 75. damnat appellationes à Pontifice ad Concilium, & Sedis Apoſtolicæ auctoritatem in Decretis fidei ſupremam eſſe tuetur. 75

N.

NAtiones Italica, Gallica, & Hiſpanica fatentur Corpus Eccleſiæ etiam ipſius Conſtantienſis Synodi tempore eſſe Acephalum, & carere capite. 62
Nationum inconſulta vociferatio de celebranda Seſſione quarta. 42. earumdem diſcordia circa Decreta Seſſionis quartæ. ibid. dant deputatos ad diſputandum cum Cardinali Florentino circa Decreta controverſa 43. relinquunt determinationi Pontificis, propter quæ & quomodo poſſit corrigi. 65. pluribus Nationibus viſum eſt, circa hoc nihil novum ſtatuendum vel decernendum eſſe. 70

O.

ORatores Regis Galliæ proteſtantur contra Decreta Seſſionis quintæ. 44
Oratores Regis Poloniæ proponunt de libello Ioannis Falkenbergh, & volentibus appellare ad futurum Concilium, imponitur ſub pœnâ excommunicationis ſilentium. 74

P.

PApa electus ligari non poteſt. 64
Pontifex Romanus ſupremus in cauſis fidei judex, à quo ne quidem ad Concilium Generale appellare licet. 76
Pontifices an obedire debeant Decretis Concilij tempore ſchiſmatis quoad reformationem Eccleſiæ in capite & membris. 57
Pontificis Romani eſt, confirmare Decreta fidei à Conciliis edita. 75
Profeſſio fidei Pontificibus à Conſtantienſi Concilio præſcripta nullam mentionem facit Decretorum fidei ibidem conſtitutorum, quia nondum à Pontifice confirmata erant. 67

R.

REx Romanorum intercedit apud Nationes pro concordiâ cum Cardinalibus quoad Decreta Seſſionis quartæ. 42. dum voluit materiam reformationis præcedere materiæ

materia electionis, à tribus Nationibus dicitur, ſe immiſcere rei ad ſe minimè ſpectanti. 62
Roderici Calaguritani teſtimonium de Decretis Seſſionis quartæ & quintæ. 47

S.

Scotia non admittebat Conſtantienſe Concilium. 52

FINIS.

ERRATA.

Paginâ 36. Lineâ 20. hanc copiam *Lege* hæc copia. pag.40. in addit. marg. Baſileenſis *lege* Baſileenſes. pagin.43. *lin.*24. Seſſioni *lege* Seſſione. pagin.45. *lin.*27. Nemo huc uſque. debet eſſe ad lineam. pag.51. *lin.ult.* conſtitutus *lege* conſtitutis. pag.57. *lin.*1. Concilo *lege* Concilio. pag.63.*lin.*18. triumpaſſe.*lege* triumphaſſe. Hæc occurrerunt corrigenda, ſi alia Lectori occurrant errata illa quoque corrigere dignetur.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Google